

Utgiftsområde 21 Energi

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen (prop. 2008/09:1) såvitt gäller utgiftsområde 21 Energi. Därutöver behandlas Riksrevisionens styrelses redogörelse (2007/08:RRS25) angående Vattenfalls preciserade uppdrag från år 2005 med tillhörande motioner samt 45 motioner från den allmänna motionstiden.

Utskottet tillstyrker dels de av regeringen föreslagna anslagen (totalt ca 2,8 miljarder kronor) för budgetåret 2009 inom utgiftsområdet, dels vad regeringen föreslagit beträffande olika anslag. Motioner med förslag om andra anslagsbelopp än vad regeringen föreslagit avstyrks. Företrädarna i utskottet för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har avstått från att delta i beslutet om anslag och hänvisar i särskilda yttranden i stället till de budgetförslag som har lagts fram av respektive parti. I ett gemensamt särskilt yttrande påtalar nämnda partiers företrädare i utskottet vikten av att det genomförs blocköverskridande samtal om den framtida energipolitiken.

I betänkandet behandlas även motioner som rör energipolitikens inriktning respektive Vattenfall. Samtliga motionsyrkanden på dessa områden avstyrks. Utskottet anser att regeringens energipolitik borgar för en positiv utveckling på området samt hänvisar till att närmare riktlinjer för energipolitiken inom kort kommer att presenteras i en särskild proposition. Beträffande Vattenfall konstaterar utskottet bl.a. att regeringen för närvarande går igenom de statligt ägda företagen, däribland Vattenfall. Andra uppfattningar beträffande energipolitikens inriktning redovisas i tre reservationer (s, v, mp). Samma partier följer i en gemensam reservation upp motionsyrkanden om Vattenfall.

När det gäller Affärsverket svenska kraftnät tillstyrker utskottet enhälligt regeringens förslag dels till investeringsplan för perioden 2009–2011, dels till finansiella befogenheter för 2009. Därtill avstyrker utskottet motionsyrkanden om tekniklösningen för kraftledningsprojektet Sydlänken. Utskottet bifaller regeringens förslag om att vissa myndigheter ska få disponera avgifter som tas ut med stöd av naturgaslagen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Utskottets överväganden	8
Inledning	8
Energipolitikens inriktning	9
Motionerna	12
Vissa kompletterande uppgifter	15
Utskottets ställningstagande	19
Vattenfall AB	21
Riksrevisionens styrelses redogörelse	21
Regeringens bedömning av granskningsrapporten	22
Motionerna	22
Vissa kompletterande uppgifter	24
Utskottets ställningstagande	26
Affärsverket svenska kraftnät	27
Utskottets ställningstagande	32
Inledning	32
Kraftledningsprojektet Sydlänken	32
Energisystemets sårbarhet	32
Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter	32
Avgifter enligt naturgaslagen	33
Utskottets ställningstagande	34
Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi	34
Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader (1:1)	35
Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. (1:2)	35
Insatser för uthållig energianvändning (1:3)	36
Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft (1:4)	37
Energiforskning (1:5)	38
Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket (1:6)	39
Planeringsstöd för vindkraft m.m. (1:7)	40
Stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler (1:8)	41
Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m. (1:9)	42
Stöd för installation av solvärme (1:10)	43
Stöd för installation av energieffektiva fönster m.m. i småhus (1:11)	44
Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader (1:12)	45
Energiteknik (1:13)	45
Testmarknader för ny energiteknik (nytt anslag)	47
Centrum för energieffektivisering (nytt anslag)	47
Fördjupad utvärdering och analys av energianvändning i bostadssektorn (nytt anslag)	49
Garantiprissystem (nytt anslag)	49

Utskottets ställningstagande	49
Reservationer	51
1. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (s)	51
2. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (v)	53
3. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (mp)	55
4. Vattenfall AB, punkt 2 (s, v, mp)	57
Särskilda yttranden	59
1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (s)	59
2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (v)	61
3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (mp)	62
4. Samtal om den framtida energipolitiken (s, v, mp)	64
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	65
Proposition 2008/09:1	65
Redogörelse 2007/08:RRS25	66
Följdmotion med anledning av redogörelse 2007/08:RRS25	66
Motion väckt med anledning av skrivelse 2007/08:120	66
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	67
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för 2009 under utgiftsområde 21 Energi	72
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets förslag till anslag för 2009 under utgiftsområde 21 Energi	74

Tabeller

Tabell 1. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi	8
Företrädarna för (s), (v) och (mp) har avstått från att delta i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 1–3)	74

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Energipolitikens inriktning**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Fi270 yrkandena 81–83, 2008/09:MJ459 yrkande 27, 2008/09:N201, 2008/09:N204, 2008/09:N208, 2008/09:N226, 2008/09:N230, 2008/09:N244, 2008/09:N245, 2008/09:N256, 2008/09:N296, 2008/09:N327, 2008/09:N332, 2008/09:N375 yrkandena 1–3 och 2008/09:N440 yrkande 1.

Reservation 1 (s)

Reservation 2 (v)

Reservation 3 (mp)

2. **Vattenfall AB**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:N15 yrkandena 1–4, 2008/09:MJ457 yrkande 6, 2008/09:N1 yrkandena 7 och 8, 2008/09:N323 yrkandena 7–9, 2008/09:N355 och 2008/09:N409 samt lägger redogörelse 2007/08:RRS25 till handlingarna.

Reservation 4 (s, v, mp)

3. **Kraftledningsprojektet Sydlänken**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:N250 och 2008/09:N263.

4. **Energisystemets sårbarhet**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Fö289 yrkandena 30 och 31.

5. **Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter**

a) Svenska kraftnäts investeringsplan

Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät för perioden 2009–2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 7.

b) Svenska kraftnäts finansiella befogenheter

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad som föreslås i propositionen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 8.

6. **Avgifter enligt naturgaslagen**

Riksdagen bemyndigar regeringen att låta de myndigheter som tar ut avgifter för tillsyn och försörjningstrygghetsfrågor enligt naturgaslagen (2005:403) disponera sådana avgiftsintäkter. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 9.

7. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi

a) Bemyndigande för anslaget 1:2

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. godkänna avtal och besluta om stöd som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kr under 2010 och 120 000 000 kr under 2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 1.

b) Bemyndigande för anslaget 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning godkänna avtal och besluta om stöd som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 60 000 000 kr under 2010 och 60 000 000 kr under 2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 2.

c) Bemyndigande för anslaget 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft godkänna avtal och besluta om stöd som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kr under 2010, högst 70 000 000 kr under 2011 och högst 70 000 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 3.

d) Bemyndigande för anslaget 1:5

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:5 Energiforskning godkänna avtal och besluta om stöd som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 1 250 000 000 kr under 2010, högst 880 000 000 kr under 2011, högst 680 000 000 kr under 2012 och högst 400 000 000 kr under 2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 4.

e) Bemyndigande för anslaget 1:9

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:9 Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m. besluta om stöd som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 200 000 000 kr under 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 5.

f) Bemyndigande för anslaget 1:10

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:10 Stöd för installation av solvärme besluta om stöd som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 22 000 000 kr under 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 6.

g) Anslag under utgiftsområde 21 Energi

Riksdagen anvisar för budgetåret 2009 anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställningen i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 21 punkt 10.

h) Motioner angående anslagen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:C448 yrkandena 2, 3 och 7, 2008/09:N338, 2008/09:N374 yrkandena 1 och 3, 2008/09:N376 yrkandena 1 och 2, 2008/09:N398 yrkande 1 och 2008/09:N430 yrkandena 1–3 och 16.

Stockholm den 20 november 2008

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s)¹, Jan Andersson (c), Alf Eriksson (s)², Krister Örnfjäder (s)³, Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s)⁴, Mikael Oscarsson (kd), Staffan Anger (m), Kent Persson (v)⁵, Börje Vestlund (s)⁶, Liselott Hagberg (fp), Göran Pettersson (m), Eva-Lena Jansson (s)⁷ och Lage Rahm (mp)⁸.

^{1–8} Avstår från ställningstagande under punkt 7.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas

dels proposition 2008/09:1 (budgetpropositionen) såvitt gäller utgiftsområde 21 Energi,

dels Riksrevisionens styrelses redogörelse 2007/08:RRS25 angående Vattenfalls preciserade uppdrag från år 2005,

dels fyra motionsyrkanden som har väckts med anledning av redogörelsen,

dels ett motionsyrkande som har väckts med anledning av regeringens skrivelse 2007/08:120 med 2008 års redogörelse för företag med statligt ägande,

dels 45 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2008.

Under ärendets beredning har utskottet genomfört ett studiebesök hos Affärsverket svenska kraftnät.

Utskottets överväganden

Inledning

På förslag av finansutskottet fattade riksdagen den 19 november beslut om ramarna för de olika utgiftsområdena för 2009 och om en preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för 2010 och 2011 (prop. 2008/09: 1, bet. 2008/09:FiU1). Näringsutskottet har i ett yttrande (yttr. 2008/09: NU2y) till finansutskottet ställt sig bakom regeringens förslag till ramar för utgiftsområdena 19 Regional tillväxt, 21 Energi och 24 Näringsliv. I yttrandet noterades tre avvikande meningar mot förslaget (s; v; mp).

Förutsättningen för den fortsatta beredningen i utskottet är därmed att ramen för utgiftsområde 21 Energi för 2009 är fastställd till drygt 2,8 miljarder kronor. Av tabell 1 framgår regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar för 2009 samt beräknade utgifter för 2010 och 2011.

Tabell 1. Regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsnivåer för utgiftsområde 21 Energi

Miljoner kronor

År	Regeringens förslag	Avvikelser		
		(s)	(v)	(mp)
2009 (förslag)	2 811	+320	+550	+1 086
2010 (beräkning)	2 627	+750	+529	+2 093
2011 (beräkning)	2 279	+955	+534	+2 180

I det närmast följande avsnittet behandlar utskottet motioner om energipolitikens inriktning och mål. Därefter behandlas motioner i vilka verksamheten vid Vattenfall AB berörs. Vidare tar utskottet ställning till de i propositionen framlagda förslagen rörande Affärsverket svenska kraftnät och om myndigheters möjligheter att disponera vissa avgiftsintäkter enligt naturgaslagen. Avslutningsvis prövar utskottet regeringens förslag avseende de verksamheter som ingår i utgiftsområde 21 och motsvarande förslag i aktuella motioner.

Energipolitikens inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om energipolitikens mål och övergripande inriktning. Utskottet anser att regeringens politik borgar för en positiv utveckling på området samt hänvisar till att närmare riktlinjer för energipolitiken inom kort kommer att presenteras i en särskild proposition.

Jämför reservationerna 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning m.m.

Politiken inom utgiftsområdet syftar till att skapa en trygg, effektiv och miljöanpassad energiförsörjning. Det är främst Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen och Affärsverket svenska kraftnät som har ansvaret för att genomföra åtgärderna inom energipolitiken. Även Boverket, Elsäkerhetsverket och länsstyrelserna bidrar med insatser på området.

För en närmare redovisning av resultatet inom utgiftsområdet hänvisas till avsnitt 2.4 i budgetpropositionen, utgiftsområde 21 Energi. I det avsnittet beskrivs den övergripande utvecklingen med avseende på energibalanser, elbalans, försörjningstrygghet, industrins konkurrenskraft, kärnkraft, miljö, hälsa och klimat samt internationellt arbete.

Energipolitikens mål och övergripande inriktning

Inledning

Energipolitikens inriktning beskrivs i avsnitt 2.6 i budgetpropositionen. I det följande ges ett kort referat av denna beskrivning. För en mer utförlig redovisning hänvisas till propositionen.

Mål och övergripande inriktning

Den svenska energipolitikens mål är att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Vidare ska energipolitiken skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle.

Energipolitiken är inriktad på att skapa förutsättningar för effektiva energimarknader, en god försörjningstrygghet och en långtgående hänsyn till miljö, hälsa och klimat. Den ska även ge långsiktiga spelregler för energimarknadernas aktörer. Ett tydligt, stabilt och långsiktigt regelverk för

produktion och distribution av energi samt för effektiv hushållning är nödvändigt för att säkra goda ramvillkor för investeringar i ett hållbart energisystem och för svensk industri i övrigt.

Klimat, energi och miljö

Regeringens politik för ett uthålligt energisystem utgår från tre perspektiv: Ett långsiktigt, ett europeiskt/globalt och ett som förenar miljö- och näringspolitiken.

Det långsiktiga perspektivet bygger på insikten att en långsiktigt och brett förankrad politik är nödvändig för att högt ställda energi- och miljöpolitiska mål ska kunna uppnås. Regeringen avser att föra samtal med riksdagens partier om förutsättningarna för att nå samsyn om en bred och långsiktigt modern och marknadsekonomiskt orienterad energi- och klimatpolitik. Det internationella perspektivet härleds till vetskapen om att den europeiska dimensionen blir allt viktigare i energipolitiken. Det tredje perspektivet är en förenad miljö- och näringspolitik som genom omställningen till ett uthålligt energisystem kan öka förutsättningarna för en starkare teknisk utveckling och för att skapa nya affärsmöjligheter. Statens regler och styrmedel ska bl.a. utformas så att det lönar sig att ta miljöansvar.

El- och gasmarknad

Elmarknadspolitikens mål är att skapa förutsättningar för en effektiv elmarknad med stabila spelregler och väl fungerande konkurrens på lika villkor. Det är då centralt att upprätthålla ett tydligt, stabilt och långsiktigt regelverk för bl.a. investeringar i produktion och distribution av el samt att kunderna har möjlighet att vara aktiva på elmarknaden.

Regeringen inrättade den 1 januari 2008 en ny myndighet, Energimarknadsinspektionen, samtidigt som det verksamhetsområdet avvecklades inom Energimyndigheten. Vidare har regeringen inlett ett arbete med att se över samägandet av kärnkraftsreaktorerna i Sverige. Elmarknadspolitiken inriktas även på att vidareutveckla den gemensamma nordiska elmarknaden, stärka överföringskapaciteten mellan länderna och främja en fortsatt integrering med övriga elmarknader inom Norden och EU.

Samhällets ökade krav på tillgängligheten i elnäten ökar fokus på trygg elförsörjning och leveranssäkerhet. Sverige ska ha en säker elförsörjning.

Vad gäller kärnkraften kommer det inte att fattas några nya politiska beslut om avveckling under innevarande mandatperiod. Det kommer inte heller att ges några förnyade driftstillstånd till de två reaktorer (Barsebäck 1 och 2) som redan har stängts. Med beaktande av rådande höga miljö- och säkerhetskrav ska kärnkraftverk i drift användas så effektivt som möjligt. Förbudet att uppföra nya reaktorer kommer att bestå och regeringen kommer att pröva begäran om effekthöjningar enligt gällande lagar.

Naturgas är ett fossilt och ändligt bränsle med hög energieffektivitet som kan ha betydelse för energiförsörjningen under en omställningsperiod. Något statligt stöd för naturgasutbyggnad kommer inte att kunna påräknas. Den samhälleliga bedömningen av ett naturgasprojekt ska göras i samband med tillståndsprövningen.

Naturgasmarknadspolitikerna inriktas på att främja en fortsatt integrering med övriga gasmarknader inom Europa och i Östersjöområdet. Där naturgastillämpningar utvecklas är det väsentligt att skapa så goda förutsättningar som möjligt för en framtida successiv övergång till biogas eller andra energigas framställda ur förnybara energikällor.

Värmemarknad

Politiken på värmemarknadsområdet bör i huvudsak bygga på en fungerande konkurrens mellan olika uppvärmningsalternativ och generellt verkande ekonomiska styrmedel. Regeringen avser under hösten 2008 tillkalla en särskild utredare med uppdraget att närmare analysera förutsättningarna för att införa ett lagstadgat tredjepartstillträde till fjärrvärmenäten på icke-diskriminerande villkor.

Energieffektivisering

Regeringens målsättning är att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och ökad användning av energi och råvaror. Incitamenten för energieffektivisering inom både hushåll och industri måste ses över. Det sker i huvudsak genom Energieffektiviseringsutredningens arbete med att ge förslag på hur Energitjänstedirektivet ska genomföras i svensk rätt. Utredningens slutbetänkande kommer att utgöra grunden för en nationell strategi för energieffektivisering.

Förnybar energi

Det är angeläget att produktionen av el från förnybara energislag fortsätter att öka. Detta kommer bl.a. att kräva en omfattande utbyggnad av vindkraften. Vattenkraften är en värdefull tillgång för produktion av förnybar el och kommer även i framtiden att spela en central roll för Sveriges elförsörjning. Regeringen har uppdragit åt Miljöprocessutredningen att bl.a. utreda behovet och lämpligheten av att ändra bestämmelserna i miljöbalken för att främja en hög produktionskapacitet för förnybar energi.

En ökad användning av biomassa för energiändamål ställer krav på att framtida tillgång på råvara garanteras. Ett ökat uttag av biomassa för energiändamål måste vara förenligt med uppställda mål för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald och inte heller leda till annan miljöbelastning som exempelvis ökad övergödning.

Regeringen tillför ytterligare medel för uppbyggnaden av pilot- och demonstrationsanläggningar för andra generationens drivmedel. Inom värmesektorn fortsätter utfasningen av de fossila bränslena.

Forskning

Energiforskningen bör vara inriktad på energilösningar som är miljömässigt gynnsamma och som kan förväntas bli kommersiellt gångbara på områden där Sverige har förutsättningar att vara internationellt konkurrenskraftigt. Forskning, utveckling och demonstration inom energiområdet bör bedrivas i internationellt samarbete.

Klimat och teknik kommer att vara två av de tre utpekade områdena för de strategiska satsningar som regeringen kommer att presentera i den forsknings- och innovationspolitiska proposition som är aviserad till hösten 2008 (se vidare under avsnittet vissa kompletterande uppgifter nedan).

Kommersialisering och spridning av ny energiteknik

Under 2009–2011 avsätter regeringen totalt 875 miljoner kronor för demonstration och kommersialisering av ny energiteknik. Satsningen avser främst demonstrationsanläggningar för andra generationens biodrivmedel. Det är, enligt regeringens uppfattning, även angeläget att stimulera användning av andra energitekniker som är gynnsamma i ett klimatperspektiv, men som ännu inte är kommersiellt konkurrenskraftiga. Biogas och solceller är två tydliga exempel på sådana tekniker. Under 2009–2011 avsätter regeringen 339 miljoner kronor för detta ändamål.

Motionerna

I Socialdemokraternas partimotion 2008/09:Fi270 framhålls att energiforskningen måste öka kraftigt och att forskningen i större utsträckning måste resultera i nya produkter, exportmöjligheter och arbetstillfällen. Steget mellan pilot- och demonstrationsanläggningar och fullskalig produktion ska därför underlättas. Projekt som, enligt motionärerna, kan komma i fråga för statligt riskkapitalengagemang är t.ex. vågkraftsprojekt, anläggningar för andra generationens förnybara drivmedel eller utvecklingen av nya solceller, elöverföringsteknik eller alternativ motorutveckling.

Motionärerna vill anslå 300 miljoner kronor per år i två år till ett nytt teknikneutralt stöd för att stödja investeringar i klimatsmarta lösningar för bostäder. Fastighetsägare ska kunna ansöka om en klimatbonus på 30 % av investeringskostnaden. Motionärerna vill även bygga ut energi- och klimatrådgivningen kraftigt samt införa s.k. vita certifikat senast 2012. De vita certifikaten ska minska onödig energianvändning och utnyttja den nya energismarta tekniken där möjligheterna finns.

För att stimulera övergången från olja och kol till miljövänligare energikällor vill motionärerna att staten ska inrätta ett nytt investeringsprogram hos Energimyndigheten – Program för minskad oljeanvändning inom industrin (PFO). Programmet ska utformas enligt samma modell som det framgångsrika programmet energieffektivisering inom energiintensiv industri (PFE). Under 2009 vill motionärerna avsätta 100 miljoner kronor till PFO.

En god och säker tillgång till billig energi är en förutsättning för den svenska industrins konkurrenskraft, framhålls det i motion 2008/09:N230 (s). Enligt motionärerna behövs det stora investeringar i konkurrenskraftig elproduktion som kärn- och vattenkraft vid sidan av komplement som vindkraft. Motionärerna anser att dagens svenska energipolitik hindrar långsiktighet och nytänkande och att industriinvesteringar därför riskerar att hamna utomlands. Regeringen bör, enligt motionärernas uppfattning, snarast ställa upp på blocköverskridande energisamtal i syfte att ge industrin långsiktiga och stabila spelregler.

Att det är nödvändigt att bryta oljeberoendet har blivit ännu tydligare sedan den s.k. oljekommissionens arbete avslutades, sägs det i motion 2008/09:N256 (s). Motionären pekar på ett antal angelägna åtgärder med det syftet, som exempelvis mer vindkraft och ökad naturgasanvändning. För att bryta oljeberoendet och för att skapa ökad handlingsfrihet och större effektivitet i energianvändningen bör staten klargöra utvecklingsmöjligheterna för förnybar energiproduktion i Bohuslän och Västsverige.

Svenskt näringsliv skiljer sig från näringslivet i övriga Europa på så vis att det finns en betydligt större andel elintensiv basindustri i Sverige, konstateras det i motion 2008/09:N327 (s). Då en fjärdedel av Sveriges samlade exportinkomster kommer från basindustrin spelar den en avgörande roll när det gäller finansieringen av vår gemensamma välfärd. Motionärerna betonar att en ansvarsfull och långsiktig energipolitik är en grundförutsättning för den elintensiva basindustrins utvecklingsmöjligheter.

De ekonomiska styrmedlen bör utformas så att de styr mot ett effektivt och hållbart resursutnyttjande, anför det i motion 2008/09:N332 (s). I dag subventioneras transport av elström, vilket motverkar ett rationellt och energieffektivt utnyttjande av våra naturtillgångar.

Ett högre elpris och en för låg elproduktion hotar våra elintensiva företag genom att den konkurrensfördel som svensk industri haft med låga elpriser tas bort, sägs det i motion 2008/09:N204 (m). Sverige behöver därför utreda möjligheterna att höja kapaciteten i våra kärnkraftverk eller att bygga ut kärnkraften i Sverige. Enligt motionären är det bättre att producera säker kärnkraft i Sverige än att importera den från verk vi inte har insyn i.

I motion 2008/09:N226 (m) hävdas att kärnkraften är det enda realistiska alternativet för storskalig energiproduktion under de kommande 50 åren. Motionärerna anser att den särlagstiftning som omöjliggör utbyggnaden av kärnkraften bör upphöra. Ansökningar om utbyggnad av kärnkraft bör genomgå samma miljöprövning som andra kraftanläggningar.

Den svenska kärnkraftens ägarstruktur tas upp i motion 2008/09:N244 (m). Konkurrensverket har kritiserat att de tre stora elbolagen tillsammans äger och kontrollerar all kärnkraft i Sverige, och myndigheten drog slutsatsen att samägandet bör upphöra. Motionären redovisar flera problem som

samägandet medför och anser att kärnkraftens ägandestruktur bör förändras så att risker och effekter av samäganden inom svensk elproduktion minimeras.

I motion 2008/09:N245 (m) framhåller samma motionär att en utbyggnad av den koldioxidfria kärnkraften måste ses som en viktig del i den långsiktiga strategin för att åstadkomma en trygg och stabil energiförsörjning.

Kärnkraften är en mycket miljövänlig och säker energikälla med hög utvecklingspotential, betonas det i motion 2008/09:N296 (m). Kärnkraften är tillsammans med vattenkraften det enda storskaliga elproduktionsalternativet som inte bidrar till koncentrationen av växthusgaser i atmosfären. Enligt motionärerna bör beslutet om kärnkraftens avveckling upphävas, vilket gör det möjligt för kärnkraften att leva hela sin ekonomiska livslängd.

Det svenska välståndet bygger i mångt och mycket på våra naturresurser, konstateras det i motion 2008/09:N201 (fp). För att Sverige fortsatt ska kunna ta del av dessa värden krävs en målmedveten satsning på bl.a. energiförsörjningen. Tillkomsten av ny, säker och miljövänlig elproduktion hämmas genom bestämmelsen (5 a §) i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet där det stadgas att tillstånd att uppföra en kärnkraftsreaktor inte får meddelas. Motionären anser att nämnd bestämmelse bör rivas upp.

Det finns inget motsatsförhållande mellan att bygga ny kärnkraft och samtidigt utveckla förnybara energikällor, sägs det i motion 2008/09:N208 (fp). De är bara två vägar till samma mål – att radikalt kunna minska utsläppen av koldioxid. Utbyggnaden av vindkraften ska naturligtvis ha goda möjligheter att fortsätta, och här har regeringen varit mycket tydlig i sitt arbete för att förenkla och samordna tillståndprocesser enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Det är dock också mycket viktigt att även andra förnybara energikällor, som t.ex. solenergi och vågkraft, utvecklas. Ett problem är emellertid att vågkraft inte har pekats ut på samma sätt som vindkraft när olika intressen ska vägas mot varandra. Problemet skulle, enligt motionären, kunna lösas genom att "vindkraft" ersätts med begreppet "förnybara energikällor", i t.ex. regleringsbrev. Förnybara energikällor skulle då jämföras och bidra till flexibilitet och mångfald.

I Vänsterpartiets partimotion 2008/09:MJ459 konstateras att inom EU:s energiforskningsprogram har kärnkraften traditionellt fått ungefär dubbelt så stora anslag som alla andra energikällor tillsammans. Sverige bör verka för att EU:s forskningsmedel för kärnkraft och fossil energi fasas ut och ersätts med forskning om förnybar energi.

Regeringens kärnkraftsvänliga politik med effekthöjningar strider mot en klimatpolitik byggd på förnybara och säkra bränslen, sägs det i Vänsterpartiets kommittémotion 2008/09:N375. När den nya finländska reaktorn hade beslutats rasade det ekonomiska och politiska intresset för förnybar energi och energieffektiviseringar så markant att Finland inte kommer att

kunna uppfylla sina åtaganden enligt Kyotoprotokollet. Motionärerna anser att kärnkraftens undanträngande av alternativa energikällor bör ges regeringen till känna.

Kärnkraften står i dag för ungefär 5 % av världens produktion av energi. Det internationella atomenergiorganet IAEA (International Atomic Energy Agency) visar i sina rapporter att antalet incidenter gällande stöld och förlust av radioaktivt material har ökat kraftigt de senaste åren. Mot bakgrund av den ökande terrorismen i världen kan detta bli ett av de största framtidsproblemen. En avveckling av kärnkraften i Sverige och ett aktivt deltagande från Sveriges sida i att begränsa kärnkraften i världen skulle, enligt motionärerna, göra problemen mindre.

Enligt Energimyndighetens prognoser kommer det svenska elöverskottet att bli mycket stort. Samtidigt gör myndigheten bedömningen att det är svårt, men tekniskt möjligt, att ta kärnreaktorer ur drift i den takt som 40 års livslängd innebär och samtidigt nå långtgående mål på klimatområdet. Motionärerna anser att elöverskottet och den möjlighet det ger för att avveckla kärnkraften bör ges regeringen till känna.

Bostäder, lokaler och service står för cirka 40 % av Sveriges energianvändning, slås det fast i Vänsterpartiets kommittémotion 2008/09:N376. Vänsterpartiet har som mål att minska bruket av fossila bränslen inom bostads- och lokalsektorn med 35 % samt att minska elförbrukningen med 30 % till år 2020. Detta förutsätter en kraftfull satsning på energieffektivisering, konvertering från direktverkande el och oljepannor, ändrade byggnormer, utbyggnad av fjärrvärme baserad på biobränsle, användning av energisnålare apparater, utbildning m.m. inom bostads-, handels- och servicesektorena.

I kommittémotion 2008/09:N440 (mp) redovisas fördelar med ökad biogasproduktion, och det begärs ett nationellt mål med innebörden att minst 10 TWh biogas ska produceras före 2015.

Vissa kompletterande uppgifter

EU:s klimat- och energipaket

Vid Europeiska rådets vårtoppmöte 2007 fattades beslut om en integrerad klimat- och energipolicy. I centrum för beslutet stod ett övergripande klimatmål i form av ett unilateralt åtagande om att minska unionens utsläpp av växthusgaser med 20 % till 2020 jämfört med 1990 års nivå (eller alternativt 30 % inom ramen för en internationell överenskommelse). I syfte att kunna leva upp till detta mål antog Europeiska rådet också en omfattande Energihandlingsplan för 2007–2009, där ambitiösa mål till 2020 slås fast för energieffektivisering (20 %), för förnybar energi allmänt (20 %, bindande) och specifikt för biodrivmedel (10 %, bindande).

Energihandlingsplanen följdes upp av konkreta lagförslag. Bland dessa återfinns bl.a. direktivet för förnybara energikällor som presenterades den 23 januari 2008, där bl.a. den nationella bördefördelningen av det övergri-

pande målet för förnybar energi slås fast. Sverige har fått ett åtagande om att öka sin andel från 2005 års nivå på 39,8 % till 49 % år 2020. Enligt förslaget ska varje medlemsstat presentera en handlingsplan senast den 31 mars 2010. Handlingsplanen ska bl.a. innehålla nationella mål för 2020 samt beskriva de åtgärder medlemsstaten avser vidta för att nå målen.

Vid energiministermötet den 10 oktober 2008 presenterade det franska ordförandeskapet en lägesrapport om arbetet. Då de pågående förhandlingarna är inriktade på en s.k. förstaläsningsöverenskommelse kommer det inte att fattas något formellt beslut om direktivet i rådet innan december 2008, då avsikten är att rådet och Europaparlamentet ska vara överens och anta likalydande ståndpunkter. Att en sådan överenskommelse kommer till stånd under det franska ordförandeskapet är högt prioriterat av regeringen. Regeringen avser därför att stödja ordförandeskapet och vara kreativa i de fortsatta förhandlingarna med parlamentet. Vid EU-toppmötet den 15 och 16 oktober bekräftades den tidigare överenskommelsen om att nå en uppgörelse i december.

Insatser för en gemensam inre el- och gasmarknad

EU-kommissionen lade i september 2007 fram ett tredje inre marknadspaket med förslag avseende el- och gasmarknader. Paketet följer upp Europeiska rådets Energihandlingsplan och är en revidering av det senaste lagstiftningspaketet, som antogs 2003. I kommissionens förslag läggs tonvikten på åtgärder för att förbättra konkurrensen och öka transparensen samt förbättra el- och gasmarknadernas funktion. Ett av huvudförslagen rör s.k. effektiv åtskillnad mellan transmissionsverksamhet och handel respektive produktion av el och gas. Efter utdragna förhandlingar nåddes en överenskommelse om paketet vid Energiministrarnas rådsmöte den 10 oktober 2008. I förslaget finns tre olika alternativ som leder till ägarskapsåtskillnad mellan produktions- och transmissionsverksamhet. En europeisk energibyrå ska inrättas för beslut om gränsöverskridande el- och gasärenden. Förhoppningen är att förhandlingen med Europaparlamentet ska kunna avslutas under våren 2009.

Genomförande av EG-direktiv om effektiv slutanvändning av energi och energitjänster

Enligt EG-direktivet om effektiv slutanvändning av energi och energitjänster (2006/32/EG) ska Sverige anta och sträva efter målet att senast 2016 uppnå en övergripande vägledande energibesparing om 9 %. Varje medlemsstat ska inkomma med en handlingsplan till kommissionen, där den anger vilka styrmedel den vill använda för att uppnå det vägledande målet. Den utredning om genomförande av direktivet som den dåvarande regeringen tillsatte i juni 2006 (dir. 2006:89 och dir. 2007:12) överlämnade i mars 2008 dels ett förslag till handlingsplan, dels utredningens delbetänkande Ett energieffektivare Sverige (SOU 2008:25). I delbetänkandet utvecklas bakgrunder och överväganden som har lett fram till handlingsplanen.

Utredningen överlämnade sitt slutbetänkande Vägen till ett energieffektivare Sverige (SOU 2008:110) till Näringsdepartementet den 18 november 2008.

Forsknings- och innovationspolitisk proposition

På flera ställen i budgetpropositionen omnämns den forsknings- och innovationspolitiska proposition som regeringen hade aviserat till innevarande höst. Nämd proposition överlämnades till riksdagen den 23 oktober 2008 (prop. 2008/09:50). Noterbart är att energi är den största enskilda strategiska satsningen i propositionen. Utbildningsutskottet har berett övriga utskott tillfälle att yttra sig över propositionen.

Klimat- och energipolitiska propositioner

I budgetpropositionen, utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, anger regeringen att den i en klimat- och energiproposition senare under 2008 kommer att redovisa förslag som bidrar till att Sverige uppfyller sin del av EU:s klimat- och energipolitiska mål och till att Sverige ska vara ledande i det internationella klimatarbetet. Underlaget för denna proposition består bl.a. av den parlamentariska Klimatberedningens betänkande Svensk klimatpolitik (SOU 2008:24), Vetenskapliga rådets rapport Vetenskapligt underlag för klimatpolitiken samt en av Konjunkturinstitutet genomförd samhällsekonomisk analys av beredningens förslag. Även Klimat- och sårbarhetsutredningens betänkande Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter (SOU 2007:60) är en del av underlaget.

I den aviserade propositionen avser regeringen också att presentera principer och riktlinjer för förändringar av miljö- och energiskatter som bidrar till att uppfylla Sveriges del av EU:s klimat- och energipolitiska mål.

Enligt uppgift från Regeringskansliet är det troligt att propositionen kommer att överlämnas till riksdagen efter årsskiftet.

Samägande av kärnkraften

Konkurrensverket har analyserat konsekvenserna av att kärnkraftsföretagen i Sverige ägs gemensamt av två eller flera företag. Verket ansåg det vara angeläget att regeringen vidtar åtgärder för att begränsa samägandet av elproduktionen, såväl inom kärnkraft som inom vattenkraft, i syfte att minska riskerna för otillbörligt informationsutbyte som kan begränsa konkurrensen och minska förtroendet för marknadsfunktionen. Det är enligt myndigheten också viktigt att det inte skapas nya former av samägande och forum för samverkan och informationsutbyten på elmarknaden.

I budgetpropositionen anges att regeringen har inlett ett arbete med att se över samägandet av kärnkraften i Sverige. Mer konkret har detta inneburit att regeringen i februari 2008 bemyndigade chefen för Näringsdepartementet att utse förhandlare med uppdrag att undersöka förutsättningarna för och söka sådana lösningar som innebär att riskerna för konkurrensbe-

gränsningar på grund av samägandet i kärnkraftsindustrin minimeras. Förhandlaren ska fortlöpande redovisa resultaten av sitt uppdrag till chefen för Näringsdepartementet och uppdraget ska avslutas senast den 31 januari 2009. De skäl som regeringen angav för beslutet var att en väl fungerande elmarknad stärker svensk konkurrenskraft och har stor betydelse för prisutvecklingen på elkraft såväl för företag som för hushåll. Det är därför angeläget att undanröja risker för konkurrensbegränsningar som samägandet i kärnkraftsindustrin skulle kunna ge upphov till. Från och med den 1 februari 2008 förordnades generaldirektör Jan Magnusson till förhandlare och departementsrådet Eva Agevik till biträdande förhandlare.

Förhandlarna har bett Konkurrensverket redovisa sin syn på samägandet inom den svenska kärnkraften. I september 2008 inkom verket med efterfrågat underlag (Bryt upp samägandet inom kärnkraften, dnr 500/2008). Rapportens titel kan anses sammanfatta myndighetens syn på den aktuella frågan.

Frågor om samägande av kärnkraften behandlades senast av näringsutskottet våren 2008 (bet. 2007/08:NU12). Utskottet sade sig dela uppfattningen att det är viktigt att finna lösningar som eliminerar risken för att detta samägande kan misstänkas begränsa konkurrensen mellan de stora kraftföretagen. Utskottet konstaterade att regeringen har tillsatt förhandlare med uppdraget att försöka finna lösningar på detta problem och avstyrkte vid tidpunkten aktuella motionsyrkanden med hänvisning till att det ville avvakta resultatet av dessa ansträngningar.

Fråga om kärnkraftsutbyggnad

I juni 2008 besvarade näringsminister Maud Olofsson en fråga (fr. 2007/08:1355) från Birgitta Eriksson (s) om vad ministern ämnade göra för att motverka utbyggnaden av kärnkraften inom EU och i världen. Näringsministern framhöll att kärnkraftsutbyggnaden i världen kunde väntas bli blygsam. Vidare betonade hon att en viktig princip för Sverige i sammanhanget är att varje land ska ha självbestämmanderätt över vilka energislag som används. Däremot kommer den svenska regeringen att fortsätta att vara pådrivande för att minska de globala utsläppen av växthusgaser och för att ställa om världens energiförsörjning i en mer hållbar riktning.

Fråga om våg- respektive vindkraftens möjligheter

I oktober 2008 ställde motionären bakom den här aktuella motionen 2008/09:N208 Lars Tysklind (fp) en fråga (fr. 2008/09:95) till näringsminister Maud Olofsson om de aspekter som tas upp i motionen. Frågan gällde således vilka åtgärder statsrådet avser att vidta för att vågkraften ska få samma möjligheter att utvecklas som vindkraften, både för att ge förnybar energi till låga kostnader och för att bidra till sysselsättning inom verkstadsindustrin?

Näringsministern pekade i sitt svar bl.a. på elcertifikatssystemets roll för att stimulera tillkomsten av förnybar elproduktion och framhöll att detta system är teknikneutralt och att vind- och vågkraft erhåller lika stort stöd per producerad mängd el. Vidare konstaterade näringsministern att prövningen av vindkraft till havs och vågkraft sker enligt samma bestämmelser i miljöbalken och att vågkraften är ett högt prioriterat forskningsområde.

Utskottets ställningstagande

Den svenska energipolitiken ska kännetecknas av långsiktigt stabila spelregler som borgar för investeringar i hållbar energiproduktion. Med hållbar avses då inte enbart att produktionen är klimatmässigt eller på annat sätt miljömässigt hållbar. Den måste också utmärkas av ekonomisk hållbarhet i termer av att produktionen är lönsam samtidigt som den producerade energin får avsättning till konkurrenskraftiga priser till gagn bl.a. för den svenska elintensiva basindustrins fortsatta utveckling. Konkurrenskraftiga energipriser förutsätter emellertid att energimarknaderna fungerar väl, vilket i sin tur delvis är en funktion av antalet aktörer på marknaderna. Fortsatt integrering av el-, gas- och andra energimarknader är således också en viktig komponent i den svenska energipolitiken.

Craven på långsiktighet inom det energipolitiska området gäller inte bara i fråga om stabila spelregler för investeringar i ny energiproduktion utan omfattar även satsningar på forskning, utveckling och demonstration rörande energiproduktion för framtiden. Staten har en viktig roll att fylla när det gäller att avsätta resurser för sådana insatser och för investeringar i den infrastruktur som är nödvändig för fortsatta landvinningar på energiforskningens område. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet den vikt regeringen lägger vid såväl den grundläggande energiforskningen som insatser för att göra innovationer med koppling till energiområdet kommersiellt gångbara. Utskottet anser att regeringens insatser rimmar väl med den ambitionsnivå på detta område som kommer till uttryck i den socialdemokratiska partimotionen 2008/09:Fi270. Ett riksdagsuttalande i linje med vad som därvidlag efterfrågas i motionen är således inte nödvändigt.

En långsiktigt stabil energipolitik gynnas naturligtvis också av en bred politisk förankring. Utskottet välkomnar därför regeringens uttalade ambition att genomföra energipolitiska samtal med riksdagens samtliga partier som syftar till att nå samförstånd kring energipolitikens långsiktiga inriktning.

Sammantaget anser näringsutskottet att regeringens syn på energipolitikens mål och övergripande inriktning som presenteras i budgetpropositionen borgar för en positiv utveckling. Utskottet välkomnar därför också att regeringen intar en ambitiös ståndpunkt i de pågående förhandlingarna om EU:s klimat- och energipaket och ser fram emot utfallet av dessa förhandlingar och regeringens förslag till närmare riktlinjer för energipolitikens utformning som kommer att presenteras i en särskild energipolitisk propo-

sition inom kort. Denna proposition kommer bl.a. att bygga på underlag från den parlamentariskt sammansatta Klimatberedningen. Det finns enligt utskottets uppfattning inga skäl för riksdagen att med utgångspunkt i nu aktuella motionsförslag föregripa de förslag kring bl.a. satsningar på förnybar energi som kan väntas i den nämnda propositionen.

I likhet med vad som anförs i flera här aktuella motioner är effektivare energianvändning en mycket betydelsefull faktor i omställningen av energisystemet. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet det förslag till en nationell strategi för energieffektivisering som nyligen har presenterats av Energieffektiviseringsutredningen. Utskottet anser att regeringens fortsatta beredning av detta förslag bör avvaktas innan det finns skäl för riksdagen att agera i frågan.

I flera motioner som har väckts med anledning av årets budgetproposition framförs förslag som på olika sätt avser kärnkraftens roll i det framtida svenska energisystemet. Utskottet har tagit ställning till liknande motioner vid flera tidigare tillfällen under de senaste åren. Utskottet har då refererat och ställt sig bakom regeringens ståndpunkt att det inte kommer att tas några nya politiska beslut om avveckling av kärnkraften under innevarande mandatperiod. Här aktuella motionsyrkanden förändrar inte utskottets uppfattning i frågan. Beträffande en utbyggnad av kärnkraften, som tas upp i några av motionerna, har utskottet ingen annan uppfattning än regeringen, dvs. att förbudet att uppföra nya reaktorer kommer att bestå under mandatperioden och att begäran om effekthöjningar ska prövas av regeringen enligt gällande lagar. Utskottet vill i sammanhanget även framhålla vikten av att Sverige upprätthåller hög kompetens på det kärntekniska området, inte minst av säkerhetsskäl. Särskilda åtgärder från svensk sida för att begränsa användningen av kärnkraft i världen anser utskottet dock inte vara aktuella. Sverige bör i stället kraftsamla sina energipolitiska insatser på den internationella arenan i syfte att minska koldioxidutsläppen och att begränsa användningen av fossila energikällor, bl.a. genom att främja användningen av förnybar energiproduktion och genom att stimulera insatser för en effektivare energianvändning.

Med hänvisning till det anförda avstyrks samtliga i denna del berörda motionsyrkanden.

Vattenfall AB

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om Vattenfall AB samt lägger Riksrevisionens redogörelse om Vattenfalls preciserade uppdrag i bolagsordningen till handlingarna. Utskottet motiverar sitt ställningstagande bl.a. med att regeringen för närvarande går igenom de statligt ägda företagen, däribland Vattenfall AB. Vidare konstaterar utskottet att riktlinjerna för bolagets externa rapportering har skärpts.

Jämför reservation 4 (s, v, mp).

Riksrevisionens styrelses redogörelse

År 2004 genomförde Riksrevisionen en granskning av Vattenfall AB och statens ägarförvaltning av bolaget. Det framkom då att regeringen borde tydliggöra Vattenfalls uppdrag inom svensk miljö- och energipolitik. Riksrevisionen har i en uppföljning under hösten 2007 granskat hur Vattenfall fullföljt det förtydligande som 2005 gjordes i bolagsordningen när det gäller bolagets roll i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt uthållig svensk energiförsörjning. Resultatet redovisades i rapporten Vattenfall – med vind i ryggen? (RiR 2007:29).

Riksrevisionens övergripande bedömning efter uppföljningen var att tillägget i Vattenfalls bolagsordning har påverkat den interna styrningen och den interna åiterrapporteringen. Samtidigt ansåg myndigheten att Vattenfalls rapportering till regeringen bör fördjupas så att insatserna och resultatet av den nya inriktningen blir tydligare. Likaså kan åiterrapporteringen från regeringen till riksdagen utvecklas och i större utsträckning fokusera på effekten av gjorda insatser jämfört med regeringens målsättning.

Riksrevisionen ansåg även att det relativt stora tolkningsutrymmet beträffande tillägget försvårar möjligheterna att bedöma om Vattenfall kommer att kunna leva upp till det utvidgade uppdraget. Vidare bör relevanta dotterbolags bolagsordningar anpassas till innebörden av tillägget i moderbolagets bolagsordning för att tydliggöra vilka övriga delar av koncernen som omfattas av uppdraget.

Riksrevisionen rekommenderade regeringen att

- klargöra innebörden i bolagsordningens tillägg, så att möjligheterna till olika tolkningar begränsas,
- kräva en fördjupad åiterrapportering från Vattenfall som visar på effekterna av de insatser som görs inom elproduktion från förnybar energi i Sverige samt framdeles ge riksdagen en utförligare åiterrapportering inom området.

I Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Vattenfalls preciserade uppdrag från år 2005 (2007/08:RRS25) har granskningens resultat redovisats till riksdagen.

Regeringens bedömning av granskningsrapporten

I budgetpropositionen (prop. 2008/09:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.7.1) redovisar regeringen vilka åtgärder den har vidtagit med anledning av Riksrevisionens ovan refererade granskning. Regeringen konstaterar att det pågår ett arbete med att gå igenom de statligt ägda bolagen och att denna genomgång även omfattar Vattenfall i den del som rör eventuella förändringar eller förtydliganden av uppdrag. Regeringen säger sig även notera Riksrevisionens synpunkt att innebörden av bolagsordningens tillägg bör klargöras i den fortsatta förvaltningen av bolaget.

Vattenfall har i sin årsredovisning för 2007 tydligare redovisat sina framsteg inom området förnybar energi. Vidare kommer regeringen i 2009 års redogörelse för företag med statligt ägande att utveckla redovisningen så att den blir tydligare. Därutöver har regeringen för avsikt att under investeringsperioden, utöver årsredovisning och hållbarhetsredovisning, begära en särskild fördjupad rapportering om insatserna inom elproduktion från förnybar energi.

Beträffande den ovan nämnda bolagsgenomgången säger regeringen (prop. 2008/09:1 utg.omr. 24 avsnitt 3.8.2.) att resultatet av genomgången kan innebära att regeringen kommer att föreslå förändringar eller förtydliganden av vissa statligt ägda bolags uppdrag. Redovisningen till riksdagen kommer i dessa fall att ske per företag och i takt med att den individuella genomgången är klar.

Motionerna

Utskottet behandlar här dels en motion med anledning av redogörelsen från Riksrevisionens styrelse, dels yrkanden i en motion väckt med anledning av regeringens senaste redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2007/08:120) och dels motioner rörande Vattenfall från den allmänna motionstiden.

Enligt vad som anförs i flerpartimotionen 2007/08:N15 (s, v, mp) visar Riksrevisionens granskning på ett behov av ytterligare preciseringar från riksdagens sida av de samhällsmål som Vattenfall ska arbeta mot. Regeringen har i uppdrag att verka för att riksdagsbeslut rörande enskilda statliga bolags verksamhet genomförs. Den måste därför ytterligare klargöra innebörden av Vattenfalls uppdrag och minska utrymmet för olika tolkningar. Vidare måste regeringens återrapporering till riksdagen i större utsträckning fokusera på effekterna av gjorda insatser i förhållande till regeringens målsättning. Det är angeläget att regeringen lämnar riksdagen en fördjupad och förbättrad återrapporering om effekterna av de insatser som Vattenfall gör när det gäller elproduktion från förnybar energi i Sverige.

Motionärerna anser också att Vattenfall ska vara drivande i energiomställningen. De nuvarande ambitionerna för investeringar i förnybar energi bör höjas, och Vattenfall bör ta ett större ansvar för investeringar i ny teknik, i pilot- och demonstrationsanläggningar för förnybara energikällor och i en effektivare elöverföring. Vidare ska bolaget vara en strategisk partner till basindustrin och kunna erbjuda sina industrikunder konkurrenskraftiga energipriser.

Motionärerna betonar vikten av en bredare innebörd av Vattenfalls uppdrag som gör att bolaget minskar sina totala koldioxidutsläpp och ligger i framkant för forskning och teknikutveckling inom förnybar energi. Bolagsordningen bör förtydligas även i detta syfte. Riksrevisionen framhåller att dotterbolag och intressebolag inte är aktiebolagsrättsligt bundna av moderbolagets bolagsordning. Motionärerna anser att tillägget i bolagsordningen därför även bör omfatta koncernens övriga verksamhet. För att tydliggöra uppdragets omfattning bör relevanta dotterbolags bolagsordningar anpassas till innebörden av tillägget i moderbolagets bolagsordning.

Även i kommittémotionerna 2008/09:N1 (s) och 2008/09:N430 (s) framförs önskemål som i stort överensstämmer med de i motion 2008/09:N1 (s).

Vattenfall bör ta ett större ansvar för investeringar i ny teknik, i pilot- och demonstrationsanläggningar för förnybara energikällor och i effektivare elöverföring, anför det i motion 2008/09:N355 (s). En modell som bör prövas är om vinstmedel från Vattenfall kan ligga till grund för en särskild fond för att stärka finansieringen inom energi- och miljöteknikbranschen. Vattenfall ska också vara en strategisk partner till basindustrin och kunna erbjuda sina industrikunder Europas lägsta energipriser. Motionärerna anser också att Vattenfall med fördel kan vara en samarbetspart och bidra med lån och/eller investeringar till svensk basindustri för eleffektivisering samt ombyggnationer till andra energialternativ.

Vattenfall har betytt mycket för vårt land när det gäller energiutbyggnaden och kommer att betyda mycket i den framtida energiomställningen. Därför anser motionärerna att Vattenfall även fortsättningsvis måste vara helägt av den svenska staten.

Vattenfall har som el- och värmeproducent en mycket stark ställning på både den nordiska och den europeiska marknaden, framhålls det i motion 2008/09:N409 (s). Motionärerna betonar vikten av att bolaget används i energiomställningen. Som en stor el- och värmeproducent är det av största vikt att företaget fortsätter sina ansträngningar att bidra till tekniska lösningar, som bl.a. bidrar till att minska koldioxidutsläppen. Vattenfall bör även agera som en stabiliserande faktor på elmarknaden. Motionärerna framhåller även att Vattenfall ska ha en offensiv roll när det gäller utveckling, forskning, ny teknik och hela klimatomställningen. Som ett helägt statligt företag måste Vattenfall ha ett särskilt ansvar i sin prispolitik. Företaget måste på ett tydligare sätt "bjuda spets" mot sina konkurrenter och därmed bidra till bättre elpriser. Dessutom är det viktigt att Vattenfall bidrar till att skapa ny och förbättrad produktionskapacitet.

De statliga bolagen ska gå i spetsen för en energiomställning, framhålls det i motion 2008/09:N323 (v). Vattenfall bör vara ledande både nationellt och internationellt när det gäller investeringar och utveckling av förnybar energi. Bolagets insatser för energiomställning måste öka betydligt både i Sverige och i andra länder. Motionärerna anser att företaget i ägardirektiven tydligt ska styras mot att öka andelen investeringar i förnybar energi. Vattenfalls internationella verksamhet ska dessutom drivas på ett ekologiskt, socialt och ansvarsfullt sätt i enlighet med gällande lagstiftning.

För att ytterligare öka tempot i energiomställningen och klimatarbetet vill motionärerna reservera en del av företagets kommande vinster i utvecklingen av förnybara energikällor och energieffektivisering i en fond. En utredning om hur en del av Vattenfalls vinst kan reserveras i en fond för forskning, utveckling, investeringskapital och kommersialisering av energi- och miljöteknik ska genomföras.

Kraftbolagen gör stora vinster, inte minst statens eget bolag Vattenfall, sägs det i motion 2008/09:MJ457 (v). Motionärerna anser att bolaget därmed har råd att åtgärda de hinder som finns för fiskvandringen i våra reglerade vattendrag. Ägardirektiven till Vattenfall bör inskräpa att bolaget har till uppgift att bygga laxtrappor eller andra fungerande fiskvandringssvågar i de reglerade älvar där bolaget har sin verksamhet.

Vissa kompletterande uppgifter

Allmänt om statens styrning av sina bolag

De statligt ägda företagen lyder under samma lagar som privat ägda företag, däribland aktiebolagslagen (2005:551) där det slås fast att föremålet för företagets verksamhet anges i bolagsordningen. Regeringen har riksdagens uppdrag att aktivt förvalta statens tillgångar så att den långsiktiga värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och – i förekommande fall – att de särskilda samhällsintressena infrias. Ägarstyrningen utövas främst genom aktivt styrelsearbete, dialog med styrelseordförande och på årsstämman.

I november 2007 beslutade regeringen om nya riktlinjer för extern rapportering för de statligt ägda företagen med utökade informationskrav för hållbarhetsredovisning. Denna redovisning är ett verktyg för att driva arbetet med hållbar utveckling och socialt ansvar framåt genom att systematiskt arbeta med tydlig rapportering och uppföljning. Vattenfalls senaste hållbarhetsredovisning presenterades i mars 2008.

Vattenfalls bolagsordning

Av Vattenfalls bolagsordning framgår att bolaget inom ramen för kravet på affärsmässighet ska vara det ledande företaget i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt uthållig svensk energiförsörjning. Bolaget ska direkt eller genom dotter- och intressebolag bedriva energiverksamhet samt tillhandahålla och bedriva handel med produkter och tjänster inom områ-

den som främjar, stöder eller kompletterar energiverksamheten. Därutöver ska bolaget bedriva entreprenad- och konsultverksamhet inom främst energiområdet. Bolaget ska vidare direkt eller genom dotter- och intressebolag äga och förvalta dels fastigheter, dels aktier och andra värdepapper med anknytning till nämnda verksamheter. Därjämte ska bolaget bedriva annan med det föregående förenlig verksamhet.

Regeringens syn på fortsatt ägande av Vattenfall

Med anledning av vad som anförs i motion 2008/09:N355 (s) om vikten av ett fortsatt statligt ägande av Vattenfall kan erinras om att regeringen i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1 utg.omr. 24) redovisade uppfattningen att det statliga ägandet av företag bör minska. På sikt bör staten kvarstå som ägare endast då tungt vägande skäl talar för detta. Regeringen framhöll vidare att det kan finnas företag som det är nödvändigt för staten att ha inflytande över också i fortsättningen. Ett fortsatt statligt ägande kan vara motiverat om det föreligger särskilda nationella intressen eller samhällsuppdrag som svårigen kan hanteras utan ett statligt inflytande. I det sammanhanget uttryckte regeringen uppfattningen att det inte är aktuellt att sälja Vattenfall.

Vattenfalls energiproduktion koldioxidneutral år 2050

I slutet av september 2008 presenterade Vattenfall ett klimatinitiativ och en vision om att bolagets elproduktion ska vara koldioxidneutral år 2050. Bolaget har hittills reducerat utsläppen med en tredjedel. Ytterligare en tredjedel ska bolaget klara till 2030, och den sista tredjedelen ska vara klar 2050.

Frågor och interpellationer om Vattenfall

Näringsminister Maud Olofsson har under det senaste året besvarat ett flertal interpellationer och riksdagsfrågor som gäller Vattenfall. Dessa har bl.a. handlat om den statliga styrningen av Vattenfall (ip. 2007/08:529), om balansen mellan energimål, miljömål och ägarintressen (fr. 2007/08:1132) och om Vattenfalls betydelse för svensk basindustri (ip. 2007/08:575).

Vid det senaste tillfället – i mitten av oktober 2008 – besvarade näringsministern en interpellation (ip. 2008/09:15) från Alf Eriksson (s) som tog sin utgångspunkt i de slutsatser och rekommendationer Riksrevisionen presenterade i den ovan refererade redogörelsen. Interpellanten ville veta om näringsministern kommer att verka för att större krav på investeringar i förnybar energiproduktion ställs på Vattenfall än på övriga energibolag och om näringsministern har för avsikt att förtydliga Vattenfalls uppdrag att vara det ledande företaget i omställningen till en uthållig svensk energiförsörjning.

Näringsministern hänvisade i sitt interpellationssvar, liksom hon gjort vid flera tidigare tillfällen, till den bolagsgenomgång som pågår och som också omfattar Vattenfall i den del som gäller förändringar och förtydligan-

den av uppdrag. Ministern framhöll att genomgången även kommer att behandla frågan om hur balansen mellan energiproduktionsslagen ska se ut. Några ändringar av bolagsordningen eller andra krav på Vattenfall, i enlighet med interpellantens önskemål, var enligt statsrådet därför inte aktuella.

Om fiskvandring svägar

Med anledning av vad som anför s i motion 2008/09:MJ457 (mp) om Vattenfalls ansvar för att bygga fiskvandring svägar kan noteras att dessa frågor regleras i 11 kap. 8 § miljöbalken. Av den nämnda paragrafen framgår att den som vill bedriva s.k. vattenverksamhet som kan skada fisket är skyldig att utan ersättning vidta och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskets bestånd, släppa fram vatten för ändamålet samt iakttä de villkor eller förelägganden i övrigt som på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande vattenområde. Undantag från denna skyldighet kan medges om nyttan av en ifrågasatt anordning eller ett villkor eller ett föreläggande inte skäligen kan anses motsvara den kostnad som verksamhetsutövaren därigenom skulle förorsakas.

Våren 2006 anmodade riksdagen regeringen (bet. 2005/06:BoU11) att utreda förutsättningarna för att ändra regelverket så att regleringsföretagen kan åläggas att anlägga fiskvandring svägar i alla reglerade vattendrag. Miljöprocessutredningen har i tilläggsdirektiv från december 2007 (dir. 2007:184) fått i uppdrag att utreda behovet av ändrade bestämmelser med beaktande av det nyssnämnda tillkännagivandet från riksdagen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2008.

Utskottets ställningstagande

Vattenfall AB har i likhet med andra statliga bolag att följa aktiebolagslagens bestämmelser samt de övergripande riktlinjer som regeringen har lagt fast för det statliga ägandet. Dessa riktlinjer innefattar bl.a. krav på att de statliga bolagen ska ta fram särskilda hållbarhetsredovisningar. Vattenfall presenterade sin första hållbarhetsredovisning i mars innevarande år.

Vidare noterar utskottet att regeringen i nästa redogörelse till riksdagen för företag med statligt ägande kommer att utveckla redovisningen av Vattenfalls framsteg inom området förnybar energi. Därtill kommer en särskild fördjupad rapportering om Vattenfalls insatser för förnybar elproduktion att innebära att Riksrevisionens och i motioner framförda önskemål om en förbättrad redovisning kan tillgodoses utan att riksdagen behöver göra ett särskilt uttalande i frågan.

Utskottet konstaterar även att det pågår en genomgång av de statliga bolagen och att denna för Vattenfalls del kan resultera i att riktlinjerna för bolagets agerande kan komma att ändras. Det finns enligt utskottets uppfattning inga skäl för riksdagen att föregripa utfallet av denna bolagsgenom-

gång. Samtliga motioner som på olika sätt innefattar krav på förändringar av Vattenfalls uppdrag eller inriktning avstyrks därför. Detsamma gäller motionsförslag om att avsätta medel till en särskild fond. Utskottet vidhåller här sin tidigare framförda grundinställning att statliga åtaganden i huvudsak ska finansieras med skattemedel. Regeringens besked om att Vattenfall inte hör till de bolag som är aktuella för försäljning överensstämmer med utskottets uppfattning. Ett uttalande från riksdagen om att Vattenfall även fortsättningsvis ska vara helägt av staten är därför inte nödvändigt.

Enligt utskottet finns det heller ingen anledning för riksdagen att uttala sig om Vattenfalls roll i relation till svensk basindustri. Vattenfall har på eget initiativ och efter affärsmässiga överväganden slutit långsiktiga avtal med svensk basindustri. Då basindustrin har valt att teckna dylika avtal får det, enligt utskottets uppfattning, anses vara styrkt att Vattenfall erbjuder konkurrenskraftiga energipriser till gagn både för bolaget och för den svenska basindustrins utveckling. Liksom tidigare vänder sig utskottet mot alla propåer om att Vattenfall bör tillämpa en prispolitik som på ett otillbörligt sätt gynnar svensk basindustri. Sverige verkar inom EU mot förekomsten av mer eller mindre förtäckta statliga subventioner till konkurrenssvag industri och bör, enligt utskottets uppfattning, därför tydligt ta avstånd från förslag med sådan inriktning.

Avslutningsvis kan utskottet erinra om att det ställs krav i miljöbalken på återställande av fiskars vandringsvägar. Därutöver kan det noteras att frågor om återställande av fiskvandringsvägar för närvarande utreds. Utskottet anser inte att gällande rätt på området måste betonas särskilt i den statliga styrningen av Vattenfall förrän det eventuellt är påkallat med anledning av utfallet av statsmakernas fortsatta beredning av Miljöprocessutredningens kommande förslag. Motion 2008/09:MJ457 (mp) bör därför lämnas utan vidare åtgärd. Även övriga i avsnittet berörda motioner avstyrks.

Affärsverket svenska kraftnät

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till investeringsplan samt finansiella befogenheter för Affärsverket svenska kraftnät samt avslår motioner om kraftledningsprojektet Sydlänken och om energisystemets sårbarhet. Beträffande Sydlänken hänvisar utskottet bl.a. till att val av kraftledningsteknik inte är en fråga för riksdagen. När det gäller energisystemets sårbarhet åberopar utskottet pågående utredningsarbete.

Propositionen

Investeringsplan

Affärsverket svenska kraftnäts (Svenska kraftnät) förslag till investerings- och finansieringsplan för perioden 2009–2011 omfattar åtgärder i stamnätet inklusive utlandsförbindelserna och utrustning för telekommunikation. De planerade investeringarna under perioden beräknas till högst 4 575 miljoner kronor, varav 1 200 miljoner kronor avser 2009. Investeringarna i stamnätet avser dels åtgärder i befintliga anläggningar, s.k. reinvesteringar om 1 400 miljoner kronor, dels nyinvesteringar om 3 175 miljoner kronor. Av nyinvesteringarna avser 22 miljoner kronor investeringar i utrustning för telekommunikation.

Efter att under en tioårsperiod sedan början av 1990-talet ha varit i en fas av förvaltning och låga investeringsnivåer har stamnätet nu övergått till en fas av ombyggnad och utbyggnad. Det kommer att innebära en väsentligt ökad investeringsvolym under de kommande åren för att öka överföringskapaciteten i Norden, förbättra driftsäkerheten och ansluta vindkraftsparker. Investeringsplaneringen inom Svenska kraftnät syftar främst till att upprätthålla en god drift- och personsäkerhet i stamnätet. Som en följd av störningen den 23 september 2003, som innebar att södra Sverige och Själland i Danmark blev utan el, upprättades bl.a. en förstärkt plan för förnyelse av transformator- och fördelningsstationerna i stamnätet. Vidare finns ett behov av omfattande åtgärder för att förstärka korrosionsskyddet i kraftledningsnätet och förnyelse av topplinor.

De omfattande planer på vindkraftsparker som håller på att förverkligas innebär också ett utökat behov av investeringar i stamnätet. Kostnaderna för dessa investeringar ligger emellertid i huvudsak efter 2011.

Svenska kraftnät arbetar inom ramen för Nordel – samarbetsorganet för systemansvariga företag i Norden – med att identifiera flaskhalsar i överföringsnäten som kan vara begränsande för elhandeln och elöverföringen inom Norden. I juni 2004 presenterade Nordel ett paket med fem strategiska projekt som syftar till att förbättra förutsättningarna för den nordiska elmarknaden. Svenska kraftnät medverkar i genomförandet av tre av dessa projekt.

Ett av projekten – som tas upp i flera här aktuella motioner – är det som tidigare betecknades Sydlänken och som avser en ny ledning från Närke till Skåne. I början av 2008 beslutade Svenska kraftnät att slå ihop detta projekt med en förbindelse via Västsverige till Norge. Det sammanlagda projektet benämns Sydvästlänken. Genom ledningen ökar driftsäkerheten och överföringsförmågan mellan Mellansverige, Sydsverige och Norge. Investeringskostnaden beräknas uppgå till drygt 4 000 miljoner kronor, varav 200 miljoner kronor under här aktuell treårsperiod. Ett annat nordiskt projekt där Svenska kraftnät är involverat är en ny likströmsförbindelse mellan Sverige och Finland (Fenno-Skan 2) som beräknas vara färdigställd 2011. Investeringen beräknas uppgå till 1 815 miljoner kronor,

varav 1 630 miljoner kronor beräknas falla ut under perioden. Svenska kraftnät medverkar också i ombyggnaden av ledningen på sträckan Nea–Järpströmmen mellan Norge och Sverige. Investeringskostnaden för svensk del beräknas uppgå till 265 miljoner kronor. I investeringsplanen och budgetpropositionen redovisas ytterligare projekt av mindre omfattning och/eller sådana projekt vars kostnader endast till mindre del faller ut under den aktuella investeringsperioden.

Finansiella befogenheter

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 teckna borgen för lån och lämna kreditgarantier intill ett belopp om 1 520 miljoner kronor till förmån för bolag i vilka Svenska kraftnät förvaltar statens aktier. Vidare bör regeringen bemyndigas att för 2009 låta Svenska kraftnät ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret till ett sammanlagt belopp om högst 2 000 miljoner kronor samt att låta Svenska kraftnät placera likvida medel i och utanför Riksgäldskontoret.

Regeringen bör även bemyndigas att för 2009 besluta om delägarlån om högst 300 miljoner kronor till förmån för bolag i vilka Svenska kraftnät förvaltar statens aktier. Liksom tidigare avser regeringen att delegera denna rätt till Svenska kraftnät. Den största delen av ramen utgörs av delägarlån från affärsverket till Svenska Kraftnät Gasturbiner AB för finansiering av dess verksamhet. Enligt förslaget ska regeringen vidare bemyndigas att för 2009 besluta om förvärv och bildande av bolag som ska verka inom Svenska kraftnäts verksamhetsområde intill ett belopp om 10 miljoner kronor samt avyttra aktier intill ett belopp om 10 miljoner kronor. Regeringen avser liksom tidigare att för 2009 delegera denna rätt till Svenska kraftnät. Regeringen kommer att kräva full ersättning för statens risk i samband med borgensteckning eller långivning.

Borgensåtaganden och kreditgarantier gäller exempelvis likströmslänken till Polen. Bemyndigandet om att låta Svenska kraftnät få rätt att ta upp lån i och utanför Riksgäldskontoret inom en sammanlagd ram om 2 000 miljoner kronor ska främst täcka lånebehovet inom investeringsverksamheten. Ökad investeringsvolym under kommande år gör, enligt regeringen, att det finns ett behov av en utökad låneram.

Motionerna

Sydlinken planeras som en luftledning, sägs det i motion 2008/09:N250 (s). Motionärerna menar att oron för konsekvenserna av denna ledning är stor och argumenterar därför för att regeringen ska undersöka om ledningen i stället kan dras som markkabel.

Även i motion 2008/09:N263 (s) tas valet av teknik för Sydlänken upp. Motionärerna anser att el kan transporteras i nedgrävda ledningar till ett rimligt pris, och därigenom besparas många människor mycket lidande. HVDC Light är en teknik för markdragen ledning som motionärerna förordar.

I motion 2008/09:Fö289 (mp) framförs krav på att Energimyndigheten bör få i uppdrag att, efter samråd med Svenska kraftnät, analysera energisektorns sårbarhet för framtida extrema väderhändelser som stormar, översvämningar, ras och skred och föreslå åtgärder. Störningar för tredje man bör därvidlag särskilt beaktas. I samarbete med kraftbranschen bör Svenska kraftnät även analysera hur förändrade tillrinningsförhållanden på grund av klimatförändringar och drift av vattenkraftsystem kan påverka dammsäkerheten samt risken för översvämningar. De bör även utveckla metoder för kartläggning av sårbarheten hos dammar av riskklass I och II med avseende på klimatförändringar samt genomföra en sådan kartläggning.

Vissa kompletterande uppgifter

Tidigare riksdagsbehandling

Vid behandlingen av Svenska kraftnäts investeringsplan hösten 2007 (bet. 2007/08:NU3) betonade utskottet det angelägna i att vidareutveckla den gemensamma nordiska elmarknaden och stärka överföringsförbindelserna mellan länderna samtidigt som försörjningstryggheten ökar och driftsäkerheten i elsystemet stärks. Utskottet godkände den av regeringen föreslagna investeringsplanen och hade inget att invända mot det förslag till finansiella befogenheter för Svenska kraftnät som också förelåg.

Riksdagen har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner om val av teknik vid byggande av Sydlänken (numera det utvidgade projektet Sydvästlänken). Vid det senaste tillfället – hösten 2007 (bet. 2007/08:NU3) – instämde utskottet med motionärerna i att det kan finnas fördelar med en markbunden kabel som kan vara värda att beakta. Utskottet avstyrkte dock aktuella motioner med hänvisning till att det inte är en uppgift för riksdagen att fastställa vilken teknisk lösning som ska användas vid byggandet av Sydlänken.

Teknikval för Sydvästlänken

Svenska kraftnäts styrelse beslutade den 25 november 2005 att bygga Sydlänken för att förstärka det svenska stamnätet mellan Närke och Skåne. I januari 2008 beslutade affärsverket att Sydlänken blir en del av ett större infrastrukturprojekt, kallat Sydvästlänken, och att kapaciteten fördubblas jämfört med tidigare planer. Beslutet innebar också att en kombination av växelströmsteknik och ny likströmsteknik kommer att användas.

Sydvästlänken kommer att byggas i tre delar. Från en station i närheten av Jönköping och söderut till Skåne används ny likströmsteknik med markkabel (s.k. HVDC VSC-teknik). Förbindelsen till Norge planeras i samar-

bete med norska stamnätsföretaget Statnett med samma likströmsteknik. Den kommer att anslutas till stationen utanför Jönköping samt till det norska nätet sydväst eller norr om Oslofjorden. Från Närke och söderut till stationen utanför Jönköping kommer en ny växelströmsledning att ersätta en gammal i samma ledningsgata.

Svenska kraftnät anger att arbetet med Sydvästlänken ska innebära så liten påverkan på omgivningen som möjligt. Nya stråk måste dock tas fram för det outredda område västerut mot Norge som nu ingår i projektet.

Beträffande energisystemets sårbarhet

I Klimat- och sårbarhetsutredningens slutbetänkande, Sverige inför klimatförändringarna (SOU 2007:60), föreslogs att Energimyndigheten skulle få i uppdrag att analysera energisektorns sårbarhet för framtida extrema väderhändelser. Detta uppdrag skrevs sedan in i myndighetens regleringsbrev för 2008. Energimyndigheten ska, efter samråd med Svenska kraftnät, analysera energisektorns sårbarhet för framtida extrema väderhändelser som stormar, översvämningar, ras och skred och föreslå åtgärder att vidta på statlig, kommunal respektive privat nivå. Särskilt bör störningar för tredje man beaktas.

I november 2008 presenterades delrapporten Energisystemets sårbarhet inför effekterna av ett förändrat klimat (ER2008:20). Delrapporten syftar till att översiktligt redovisa hur energisystemet påverkas av ett framtida förändrat klimat. Den innehåller också en plan för det fortsatta analysarbetet. Uppdraget ska slutrapporteras senast den sista november 2009.

Beträffande dammsäkerhet

I motion 2008/09:Fö289 (mp) tas frågor om dammsäkerhet upp. År 1998 inrättades en statlig funktion för dammsäkerhet på nationell nivå. Funktionen ligger på Svenska kraftnät, som årligen lämnar en rapport till regeringen om dammsäkerhet och har ansvar för tillsynsvägledning på området.

Våren 2008 behandlade försvarsutskottet (bet. 2007/08:FöU5) motionsyrkanden av liknande slag som det nu aktuella i samband med att utskottet tog ställning till Riksrevisionens styrelses framställning angående säkerheten vid vattenkraftsdammar (2007/08:RRS5) samt därtill hörande följdmotioner. Försvarsutskottet konstaterade att regeringen i regleringsbrevet för budgetåret 2008 uppdrog åt Svenska kraftnät att se över de statliga insatserna för dammsäkerhet. Uppdraget omfattar bl.a. att fortlöpande följa klimatförändringens betydelse för dammsäkerheten genom att i samarbete med SMHI utveckla metoder för, samt beräkna flöden av betydelse för, dammar i riskklasserna I och II i ett förändrat klimat.

Försvarsutskottet välkomnade uppdraget och menade att det låg helt i linje med Riksrevisionens styrelses förslag om en översyn av de statliga insatserna för dammsäkerheten. Vidare ansåg utskottet att det var bra att regeringen hade beaktat Klimat- och sårbarhetsutredningens bedömningar.

Hur arbetet med uppdraget fortlöper ska, enligt uppdragsbeskrivningen, redovisas i anslutning till den regelbundna rapporteringen av dammsäkerhetsutvecklingen i landet i enlighet med bestämmelser i förordningen (1991:2013) med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät.

I budgetpropositionen redovisade regeringen vilka åtgärder den har vidtagit med anledning av Riksrevisionens granskning. Genom uppdraget till Svenska kraftnät ansåg regeringen att det ärende som föranletts av Riksrevisionens granskningsrapport kunde anses vara slutbehandlat.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet behandlar först motionerna rörande kraftledningsprojektet Sydlänken mellan Närke och Skåne samt om det svenska energisystemets sårbarhet. Därefter behandlas frågorna om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter.

Kraftledningsprojektet Sydlänken

Beträffande kraftledningsprojektet Sydlänken (numera en del av det större projektet Sydvästlänken) som tas upp i några motioner vill utskottet, liksom det har gjort tidigare, slå fast att det inte är riksdagens uppgift att ta ställning till valet av kraftledningsteknik. Utskottet konstaterar dessutom att Svenska kraftnät i januari 2008 fattade beslut som innebär att nämnt projekt kommer att nyttja såväl luft- som markdragen kabel och att både ny likströmsteknik och etablerad växelströmsteknik kommer att användas. På en betydande del av linjesträckningen som tidigare betecknades Sydlänken kommer ledningen att dras som markkabel i likhet med vad som efterfrågas i här aktuella motioner. Motionerna kan således anses vara helt eller delvis tillgodosedda och avstyrkas.

Energisystemets sårbarhet

Utskottet konstaterar att det pågår utredningar om energisystemets sårbarhet vid klimatförändringar liksom om säkerheten vid våra svenska kraftverksdammar i linje med vad som efterfrågas i motion 2008/09:Fö289 (mp). Motionen kan därmed anses vara tillgodosedd och avstyrkas i berörda delar.

Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter

Ett viktigt inslag i den svenska energipolitiken är åtgärder för att säkerställa väl fungerande energimarknader. För svenskt vidkommande är inte minst en väl fungerande elmarknad av stor betydelse. Då svensk basindustri är elintensiv samtidigt som elproduktionen från förnybara energikällor är hög i Sverige är det viktigt att överföringskapaciteten såväl inom landet som inom Norden och övriga Europa är god. Väl integrerade elmark-

nader bidrar till ökad konkurrens och vidgade avsättningsmöjligheter för hållbar svensk elproduktion. Därutöver ökar försörjningstryggheten och driftsäkerheten.

Affärsverket svenska kraftnät är en central aktör för den fortsatta integrationen av de nordiska och europeiska elmarknaderna. Den investeringsplan för affärsverket som föreslås i budgetpropositionen präglas dels av den övergripande inriktningen på utbyggnad av kapaciteten som skisseras ovan, dels av det faktum att befintligt nät erfordrar betydande reinvesteringar. Utskottet har inget att invända mot den föreslagna investeringsplanen och tillstyrker därmed propositionen i denna del. Detsamma gäller det i propositionen framlagda förslaget om Svenska kraftnäts finansiella befohgenheter för 2009.

Avgifter enligt naturgaslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att låta de myndigheter som tar ut avgifter för tillsyn och försörjningstrygghetsfrågor enligt naturgaslagen disponera sådana avgifter.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att låta de myndigheter som tar ut avgifter för tillsyn och försörjningstrygghetsfrågor enligt naturgaslagen (2005:403) disponera sådana avgiftsintäkter. Som skäl för förslaget anför regeringen att Energimarknadsinspektionen sedan den 1 januari 2008 är en fristående myndighet som bl.a. utövar tillsyn enligt naturgaslagen och att regeringen fr.o.m. 2009 har för avsikt att låta såväl Energimarknadsinspektionen som Statens energimyndighet disponera de avgiftsintäkter som avser dessa myndigheters uppgifter enligt naturgaslagen. Vidare ämnar regeringen att fr.o.m. 2009 låta den systemansvariga myndigheten Svenska kraftnät ta ut en avgift för att finansiera affärsverkets kostnader enligt 8 a kap. naturgaslagen.

Ovan nämnda avgifter utgör offentligrättsliga avgifter som syftar till att täcka statens kostnader för verksamheterna enligt naturgaslagen. För att det inte ska råda några oklarheter om att de berörda myndigheterna får förfoga över de avgifter för tillsyn och försörjningstrygghetsfrågor som tas ut enligt naturgaslagen, bör riksdagen enligt regeringen klargöra att regeringen eller de myndigheter som regeringen bestämmer får disponera sådana avgiftsintäkter.

Vissa kompletterande uppgifter

Offentligrättsliga avgifter är tvingande avgifter som kan kopplas till av riksdagen beslutad verksamhet och där riksdagen även har beslutat att den ska vara avgiftsbelagd. En avgift betraktas som offentligrättslig om den innebär ett ingrepp i enskildas ekonomiska förhållanden. Enligt 25 och 26 §§ avgiftsförordningen (1992:191) gäller att offentligrättsliga avgifter ska tillföras statskassan och att de således inte får disponeras av berörd myndighet med mindre än att det finns ett särskilt bemyndigande om detta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att erinra mot regeringens förslag och tillstyrker därför propositionen i berörd del.

Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar de anslag som regeringen föreslagit och godkänner regeringens övriga förslag beträffande de olika anslagen. Samtliga här aktuella motionsyrkanden avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Inledning

Regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 21 Energi uppgår till drygt 2,8 miljarder kronor för 2009. I propositionen föreslås också att sex av anslagen kompletteras med bemyndiganden för regeringen att ingå ekonomiska förpliktelser vilka leder till utgifter under kommande år. Socialdemokraterna har i förhållande till regeringens förslag föreslagit en ökning av ramen med 320 miljoner kronor, Vänsterpartiet en ökning med 550 miljoner kronor och Miljöpartiet en ökning med 1 086 miljoner kronor. Såväl regeringens som oppositionspartiernas förslag framgår närmare av tabellen i bilaga 2.

Som beskrevs i betänkandets inledning har utskottet i ett yttrande (yttr. 2008/09:NU2y) till finansutskottet tillstyrkt regeringens förslag till ramar för utgiftsområde 21, och riksdagen har nyligen fastställt ramarna för de olika utgiftsområdena. Förutsättningen för den fortsatta beredningen i utskottet är således att ramen för utgiftsområde 21 Energi är fastställd för 2009.

I det följande redovisas regeringens förslag till olika anslag m.m. inom utgiftsområdet för 2009 och motsvarande förslag i aktuella motioner. Utskottet redovisar därefter – i ett sammanhang – sitt ställningstagande. Det bör även noteras att energipolitiska motioner från den allmänna motionstiden

som inte avser anslag inom utgiftsområde 21 Energi kommer att behandlas i anslutning till riksdagens beredning av regeringens aviserade energipolitiska proposition.

Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader (1:1)

Propositionen

Regeringens förslag till anslag för Energimyndighetens förvaltningskostnader 2009 är drygt 150 miljoner kronor. Anslaget ska förutom Energimyndighetens förvaltningskostnader finansiera bl.a. Fjärrvärmenämnden samt provning, märkning och certifiering av energianvändande utrustning. För 2007 uppgick förvaltningskostnaderna till 201,5 miljoner kronor. Det lägre anslag som har föreslagits av regeringen förklaras främst av att Energimarknadsinspektionen sedan den 1 januari 2008 är en självständig myndighet vars verksamhet finansieras från ett separat anslag (1:12, se nedan).

Energimyndighetens uppdragsverksamhet avser främst viss test- och provningsverksamhet.

Inga motioner har väckts på detta område.

Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. (1:2)

Propositionen

Regeringens förslag till anslag för regionala och lokala insatser för energieffektivisering för 2009 är 140 miljoner kronor. Anslaget avser bidrag för kommunal energi- och klimatrådgivning, utbildning av och information till energirådgivare samt stöd till regionala energikontor och utvecklingsinsatser för länsstyrelsernas energiomställningsarbete. Dessa insatser utgör en del av regeringens arbete med att minska klimateffekterna vid slutanvändningen av energi genom att sprida kunskap om en effektivare energianvändning som kan minska klimatpåverkan.

Anslaget avser även insatser för informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder, vissa utredningsinsatser samt utbildning om energieffektiv teknik. Vidare får anslaget användas för administrationskostnader knutna till det särskilda stödet för konvertering från oljeuppvärmning i bostadshus.

I budgetpropositionen föreslås också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 besluta om åtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 miljoner kronor under 2010 och 120 miljoner kronor under 2011.

Motionerna

I Socialdemokraternas motion 2008/09:N430 föreslås en ökning av anslaget med 100 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna framhåller bl.a. att det krävs ytterligare åtgärder för att få fart på energieffektiviseringsarbetet.

Anslaget avvisas i sin helhet av Vänsterpartiet i motion 2008/09:N338. Åtgärder för energieffektivisering föreslås i stället samlas under två nya anslag, ett benämnt Centrum för energieffektivisering och ett benämnt Miljöteknik (se nedan).

Vissa kompletterande uppgifter

Merparten av de åtgärder som inryms under anslaget kan sägas härröra från det energipolitiska beslut riksdagen fattade våren 2002 (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17). Vid detta tillfälle framlades ett antal förslag om åtgärder för en effektivare energianvändning.

Insatser för uthållig energianvändning (1:3)

Propositionen

Regeringens förslag till anslag för 2009 är 115 miljoner kronor. Anslaget avser bidrag till teknikupphandling för att utveckla och introducera ny energieffektiv teknik på marknaden samt kompletterande stöd till marknadsintroduktion av energieffektiv teknik. Regeringen anser att spridning och användning av ny teknik är en förutsättning för att de högt ställda målen för energieffektivisering ska vara möjliga att uppnå. Sådan teknik kan också bidra till hållbar utveckling och till minskat beroende av fossil energi. Mot bakgrund av detta ökas och förlängs anslaget genom att ytterligare 60 miljoner kronor avsätts för budgetåret 2010 samt 120 miljoner kronor för 2011.

Utöver ovan angivna områden får anslaget användas för informations-, utvecklings- och demonstrationsinsatser avseende konvertering mellan olika system för uppvärmning. Vidare får anslaget utnyttjas för genomförandet av EG-rättsakter inom energieffektiviseringsområdet och därtill hörande metod-, utvecklings- och utredningsarbete. Utveckling av styrmedel för energieffektivisering får också finansieras med aktuellt anslag.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 besluta om åtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 miljoner kronor under 2010 och högst 60 miljoner kronor under 2011.

Motionerna

I Socialdemokraternas motion 2008/09:N430 föreslås en minskning av anslaget med 115 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

För att öka tempot i energieffektivisering krävs en aktiv marknadspåverkan, anför det i motion 2008/09:N398 (mp). Ökade insatser för teknikupphandling och annan marknadsbearbetning är både kostnadseffektiv klimatpolitik och bra för den svenska industrins konkurrenskraft. Miljöpartiet anvisar därför utöver regeringens förslag 100 miljoner kronor 2009 och 200 miljoner kronor per år under perioden 2010–2011.

Vissa kompletterande uppgifter

Verksamheten med stöd till upphandling av energieffektiv teknik startade 1988 och har därefter förlängts genom olika riksdagsbeslut. Under 2007 har stål- och gruvindustrin drivit ett projekt med stöd från Energimyndigheten. Syftet är att påskynda introduktionen av befintlig och ny teknik som främjar effektiv energianvändning. Energimyndigheten har även stött ett antal demonstrationsprojekt för s.k. passivhus, dvs. välisolerade byggnader som till stor del värms upp genom den energi som redan finns i huset. Myndigheten gör bedömningen att måloppfyllelsen för området marknadsintroduktion är god.

Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft (1:4)

Propositionen

Regeringens förslag till anslag för 2009 är 70 miljoner kronor. Anslaget får användas för bidrag till teknikutveckling och marknadsintroduktion av storskaliga vindkraftstillämpningar.

Genom beslut om propositionen Miljövänlig el med vindkraft – åtgärder för ett livskraftigt vindbruk (prop. 2005/06:143, bet. 2005/06:NU21) har riktlinjer för stödperioden 2008–2012 lagts fast. Utgifterna under 2007 uppgick till 41,4 miljoner kronor, vilket var 29 miljoner kronor lägre än anslagsnivån. Anslagssparandet förklaras främst av att tiden från beslut om bidrag till dess att de bidragsberättigade åtgärderna slutförts och bidragen betalas ut sträcker sig över flera år. Under hösten 2004 fattades beslut om bidrag för huvuddelen av anslaget för programperioden 2003–2007. Anslagssparandet är till största delen uppbundet av dessa beslut.

Regeringen föreslår också att den bemyndigas att under 2009 besluta om åtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 miljoner kronor under 2010, högst 70 miljoner kronor under 2011 och högst 70 miljoner kronor under 2012.

Regeringen bedömer att det kommer att krävas en omfattande utbyggnad av vindkraften för att nå inom ramen för elcertifikatssystemet uppställda mål. Det är således angeläget att det skapas förutsättningar för vindkraften i enlighet med riksdagens planeringsmål på 10 TWh till 2015. Noterbart är även att det pågår beredning av Energimyndighetens förslag om att höja planeringsmålet till 30 TWh för 2020, liksom av Nätanslutningsutredningens (SOU 2008:13) förslag till förändringar av villkoren för nätanslutning för förnybar elproduktion.

Inga motioner har väckts på detta område.

Vissa kompletterande uppgifter

Energimyndigheten gör i sin årsredovisning för 2007 bedömningen att insatserna för marknadsintroduktion av vindkraft väntas ge stora resultat. De projekt som Energimyndigheten har beviljat s.k. vindpilotstöd väntas nära nog fördubbla den svenska vindkraftens elproduktion.

Energiforskning (1:5)

Propositionen

Regeringens förslag till anslag för 2009 är ca 1 147 miljoner kronor. Anslaget får användas för att finansiera forsknings-, utvecklings-, demonstrations- och kommersialiseringsinsatser inom energiområdet. Det får även användas för bidrag för att främja utvecklingen av teknik som baserar sig på förnybara energislag och effektiv energianvändning i industriella processer i försöks- eller fullskaleanläggningar. Regeringen konstaterar att Sverige ligger i den absoluta internationella framkanten vad gäller teknik för produktion av andra generationens biodrivmedel. Tekniken har nått stadiet mellan utveckling och demonstration och nu behövs stöd till uppskalning av processerna till industriell skala och demonstration. För 2009 föreslår regeringen att anslaget för energiforskning ökas med 145 miljoner kronor för att underlätta demonstration och kommersialisering av ny teknik för förnybar energi. För 2010 och 2011 beräknar regeringen 380 miljoner kronor respektive 350 miljoner kronor för denna satsning. Satsningen avser främst demonstrationsanläggningar för andra generationens biodrivmedel och i andra hand demonstration och kommersialisering av annan energiteknik av stor nationell betydelse och omfattande exportpotential.

Anslaget får även användas för vissa utrednings-, utvärderings- och samordningsinsatser inom energiområdet, svenskt och internationellt FoU-samarbete samt för att uppfylla Sveriges åtaganden inom ramen för ingångna bilaterala energiforskningsarbeten. Vidare får anslaget användas för att finansiera medlemsavgifter och stöd till vissa internationella organisationer inom områdena energi och hållbar utveckling. Utfallet under 2007 uppgick till 699 miljoner kronor, vilket var 117 miljoner kronor lägre än anslagsnivån. Anslagssparandet förklaras främst av att tiden från beslut om stöd till dess att åtgärderna slutförts och stöden utbetalats sträcker sig över flera år.

Regeringen föreslår också att den bemyndigas att under 2009 besluta om åtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 250 miljoner kronor under 2010, högst 880 miljoner kronor under 2011, högst 680 miljoner kronor under 2012 och högst 400 miljoner kronor under 2013.

Regeringen anger att klimat och teknik kommer att vara två av de tre utpekade områdena för strategiska satsningar i den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen. Därför föreslår regeringen i budgetpropositionen att anslaget ökar med ytterligare 110 miljoner kronor fr.o.m. 2009.

Samtidigt minskas anslaget med 3 miljoner kronor 2009 och 5 miljoner kronor fr.o.m. 2010, för att finansiera förändrad tillsyn vid Energimarknadsinspektionen. Anslaget minskas med 15 miljoner kronor 2011. Slutligen förs 4 miljoner kronor som tidigare har disponerats av Energimarknadsinspektionen fr.o.m. 2009 över till inspektionens förvaltningsanslag.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen alltså att 1 147 miljoner kronor anslås för 2009. För 2010 beräknas 1 403 miljoner kronor och för 2011 beräknas 1 367 miljoner kronor.

Motionen

I Socialdemokraternas motion 2008/09:N430 föreslås en ökning av anslaget med 200 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anser att energiforskningen måste öka kraftigt. Avgörande är också att forskningen i större utsträckning kan kommersialiseras. Steget mellan pilot- och demonstrationsanläggningar och fullskalig produktion av exempelvis andra generationens biodrivmedel ska därför underlättas.

Vissa kompletterande uppgifter

Av Energimyndighetens årsredovisning för år 2007 framgår att under aktuellt år har totalt 735 miljoner kronor fördelats till 472 projekt för energiforskning, utveckling och demonstration. Mest medel gick till projekt inom transportsektorn (ca 213 miljoner kronor, 29 %). Antalet ansökningar till energiforskningsprogrammet ökade med 15 % under år 2007 och med hela 34 % sedan år 2005.

Totalt beviljade projektmedel (statlig finansiering och privat medfinansiering) uppgick under perioden 2005–2007 till ca 3,9 miljarder kronor. Under 2007 var den privata medfinansieringen ca 53 %.

Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket (1:6)

Propositionen

Regeringens förslag till anslag för 2009 är 219 miljoner kronor. För 2010 och 2011 beräknas anslaget till 197 respektive 201 miljoner. Anslaget avser statens åtagande att ersätta vissa merkostnader som uppstår till följd av att driften av de två kärnkraftsreaktorerna vid Barsebäcksverket upphört. Driften av den första reaktorn upphörde den 30 november 1999. Enligt det avtal som har träffats mellan staten, Sydkraft AB och Vattenfall AB utgår ersättning för merkostnader för avställnings- och servicedrift av

de två reaktorerna. Ett tillämpningsavtal till ramavtalet från december 2005 mellan staten, Eon Sverige AB och Vattenfall AB reglerar kompensationsen till reaktorägarna för den förtida stängningen av Barsebäck 2.

Inga motioner har väckts på detta område.

Planeringsstöd för vindkraft m.m. (1:7)

Propositionen

Regeringens föreslår att anslaget Planeringsstöd för vindkraft m.m. (1:7) ska uppgå till 50 miljoner kronor för 2009. Anslaget ökas med 30 miljoner kronor 2009, 40 miljoner kronor 2010 och 20 miljoner kronor 2011. Anslaget avser ekonomiskt stöd till kommuner, kommunala och regionala samverkansorgan samt länsstyrelser i syfte att genomföra planeringsinsatser för vindkraft och underlätta för vindkraftens utveckling. Anslaget får även användas för samordnings- och informationsinsatser för att främja vindkraftsutbyggnad. Av anslaget får högst 0,9 miljoner kronor utnyttjas för programanknutna kostnader såsom planering, administration, uppföljning och utvärdering av stödet hos Boverket och 2,5 miljoner kronor hos Energimyndigheten.

Regeringen betonar vindkraftens betydelse för att öka andelen förnybar energi i energisystemet och vikten av att de hinder som finns för en ökad utbyggnad undanröjs. En översyn av tillståndprocesserna sker inom ramen för Miljöprocessutredningen (M2007:04). Utredningen har nyligen i ett delbetänkande (SOU 2008:86) utrett tillståndprocesserna för vindkraft.

Regeringen tog under 2007 initiativ till att starta ett nätverk för vindbruk för att skapa möjligheter att sprida kunskap samt ta till vara de möjligheter för regional utveckling och förankring som uppstår tack vare de stora investeringar som görs inom vindkraftsområdet. Energimyndigheten utsågs till knutpunkt för nätverket.

Inga motioner har väckts på detta område.

Vissa kompletterande uppgifter

Hösten 2007 föreslog regeringen (prop. 2006/07:1 utg.omr. 21, bet. 2006/07:NU3) införandet av ett särskilt stöd för att utveckla och påskynda planeringsarbetet för en utbyggnad av vindkraftsanläggningar under 2007 och 2008. Stödet regleras i förordningen (SFS 2007:160) om stöd till planeringsinsatser för vindkraft.

I första hand är stödet avsett för kommuner som vill genomföra planeringsinsatser på övergripande nivå. Även länsstyrelser och vissa andra regionala organ kan få del av stödet. Det gäller regionala självstyrelseorgan och kommunala samverkansorgan. För de regionala organen gäller att inriktningen främst ska vara att stödja kommunerna i arbetet med vindkraftsplanering. En motfinansiering om normalt 50 % ska göras av stöd-mottagaren. Stödet administreras av Boverket, och till den 7 oktober 2008

hade drygt 130 ansökningar om stöd inkommit till myndigheten. Då det i en ansökan kan finnas ett antal medsökande innebär det att fler än 150 kommuner, länsstyrelser och kommunala samverkansorgan är aktiva i planeringsarbetet för vindkraft.

Stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler (1:8)

Propositionen

Regeringens förslag till anslag för 2009 är 300 miljoner kronor. Anslaget avser stöd för investeringar i energieffektivisering, konvertering till förnybara energikällor och installation av solcellssystem i lokaler som används för offentlig verksamhet. Av anslaget får högst 14 miljoner kronor användas för programanknutna kostnader såsom planering, administration, uppföljning och utvärdering av stödet under 2008. Utgifterna uppgick under 2007 till 562 miljoner kronor, vilket var 138 miljoner kronor mindre än anvisat anslag. Till och med den 31 december 2007 hade drygt 6 000 ansökningar beviljats stöd till ett belopp av ca 1,3 miljarder kronor.

Sedan 2007 lämnas stödet som ett anslagsfinansierat bidrag. Genom regeringsbeslut i mars 2008 finns den tidigare begränsningen om högst 150 miljoner kronor till stöd för installation av solceller inte längre kvar. Näringsdepartementet har låtit utvärdera stödet och på en övergripande nivå bedöms myndigheternas genomförande av stödprogrammet ha fungerat väl. Stödet sägs i huvudsak ha inneburit att åtgärder, som ändå skulle ha skett, har tidigarelagts. Utvärderingen av stödet har dock försvårats av att det saknas kvantifierade mätbara mål. Stödet till installation av solcellsanläggningar anses ha haft mycket stor positiv inverkan på den svenska solcellsmarknaden.

Motionerna

Anslaget avvisas i sin helhet av Vänsterpartiet i motion 2008/09:N338. Åtgärder för energiinvesteringar samlas i stället under ett nytt anslag benämnt Centrum för energieffektivisering och ett anslag benämnt Miljöteknik (se nedan).

För att uppnå ett hållbart energisystem måste effektiviteten i energianvändningen öka markant, betonas det i motion 2008/09:N398 (mp). Den offentliga sektorn måste vara en föregångare i arbetet för ökad effektivitet, och motionärerna vill därför behålla stödet för energieffektivisering i offentliga lokaler. De anslår 250 miljoner kronor för ändamålet under 2009–2011 utöver vad regeringen anslår. För 2009 avsätts 50 miljoner kronor. En del av anslaget bör, enligt motionärerna, kunna användas för installation av solceller på offentliga byggnader. För att få i gång en storskalig produktion behövs en stabil hemmamarknad.

Vissa kompletterande uppgifter

I enlighet med beslutet om budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:FiU1) infördes ett särskilt stöd för energi- och miljöinvesteringar i offentliga lokaler. Efter kommissionens godkännande trädde det i kraft den 15 maj 2005. Stödet regleras genom förordning (2005:205) om stöd för investeringar i energieffektivisering och konvertering till förnybara energikällor i lokaler som används för offentlig verksamhet. Länsstyrelsen i det län där byggnaden är belägen prövar ansökan och beslutar om stödet. Stödets storlek är högst 30 % av de stödberättigande kostnaderna utom för installation av solcellssystem då det är högst 70 % av de stödberättigande kostnaderna eller högst 5 miljoner kronor per byggnad.

Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m. (1:9)

Propositionen

Regeringens förslag till anslaget för 2009 är ca 331 miljoner kronor. Anslaget avser stöd för konvertering i småhus, flerbostadshus och bostadsanknutna lokaler. Det får användas för att betala ut stöd som beslutats för konvertering från oljeuppvärmning i bostadshus. Av anslaget får högst 7 miljoner kronor användas för programanknutna kostnader såsom planering, administration, uppföljning och utvärdering under 2009. Regeringen begär även riksdagens bemyndigande att under 2009 besluta om åtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 200 miljoner kronor under 2010. Den totala ramen för stödet uppgår till ca 1,3 miljarder kronor för femårsperioden 2006–2010.

Vid utgången av 2007 hade knappt 9 000 ansökningar beviljats stöd till ett belopp av 417 miljoner kronor. Av beviljade ärenden har två tredjedelar avsett konvertering till fjärrvärme, 26 % till värmepumpar och 7 % till biobränslen. Cirka 1 % av ansökningarna hade även beviljats stöd för att installera solvärme.

En uppföljning som Boverket har genomfört visar bl.a. att de åtgärder som har vidtagits med hjälp av stödet beräknas minska elanvändningen med ca 190 GWh. En utvärdering genomförd på uppdrag av Näringsdepartementet visar att de flesta konverteringarna var lönsamma även utan stöd. Boverket kommer att redovisa en utvärdering av stödet under 2011.

Motionerna

Anslaget avvisas i sin helhet av Vänsterpartiet i motion 2008/09:N338, och anslagna medel flyttas i stället till ett nytt anslag benämnt Centrum för energieffektivisering och ett benämnt Miljöteknik (se nedan).

Elvärme är ett storskaligt slöseri med en högvärdig energiform, sägs det i motion 2008/09:N398 (mp). Genom att gå över från elvärme till andra uppvärmningssätt minskar behovet av elproduktion, vilket underlättar avvecklingen av kärnkraft och fossilbaserad elproduktion. Miljöpartiet

anser att bidraget ska vara kvar fram till 2011 och anslår 11 miljoner kronor 2009, 13 miljoner kronor 2010 och 50 miljoner kronor 2011 utöver vad regeringen föreslår.

Stöd för installation av solvärme (1:10)

Propositionen

Regeringens förslag till anslag för stöd för installation av solvärme är 24 miljoner kronor för 2009. För 2010 beräknas anslaget till 24 miljoner kronor. Av anslaget får högst 1,1 miljoner kronor användas för programanknutna kostnader såsom planering, administration, information, uppföljning och utvärdering av stödet under 2008. Vidare begär regeringen ett bemyndigande om att under 2009 besluta om åtgärder som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 22 miljoner kronor under 2010.

I enlighet med beslutet om budgetproposition för 2008 har stödet för solvärme i småhus, flerbostadshus och bostadsanknutna lokaler samt stödet för solvärme i kommersiella lokaler slagits samman till ett solvärmestöd fr.o.m. den 1 januari 2008.

Boverkets utvärdering av det tidigare stödet för investeringar i solvärme i bostadshus visar att användningen av solvärme har ökat men att nivåerna fortfarande är låga och att användarna är få. Solvärmens kostnader har inte minskat, men lönsamheten har ökat till följd av stigande priser på el och olja. Mer än hälften av solfångarna installeras utan stöd.

Motionerna

Anslaget avvisas i sin helhet av Vänsterpartiet i motion 2008/09:N338. Åtgärder för installation av solvärme samlas i stället under ett nytt anslag benämnt Centrum för energieffektivisering och ett benämnt Miljöteknik (se nedan).

Solvärme har stor potential att kunna ersätta ineffektiva uppvärmningssystem under vår, sommar och höst, sägs det i motion 2008/09:N398 (mp). Solvärme är dessutom ett av de miljövänligaste, effektivaste och billigaste sätten att få värme och varmvatten i bostäder och lokaler. Boverket har som mål föreslagit att en miljon kvadratmeter solfångare ska installeras till 2020 (från 2007) och att detta ska ge 0,4 TWh per år. Miljöpartiet vill se en betydligt högre ambitionsnivå. För fastigheter som ska genomgå renovering, i exempelvis miljonprogramsområden, bör det ingå att installera solvärme på tak. Solvärme kan också utvinnas genom solvärmefält för fjärrvärmesystem. Ramen bör därför höjas med 75 miljoner kronor 2009, 100 miljoner kronor 2010 och 150 miljoner kronor 2011, med målet att få fram 4 TWh solvärme till 2020.

Vissa kompletterande uppgifter

Från och med den 1 juni 2000 ges bidrag för installation av solvärmeanläggningar i småhus, flerbostadshus och bostadsanknutna lokaler (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:NU3). Stödperioden har förlängts vid två tillfällen och gäller nu t.o.m. 2010. Genom beslut om 2006 års ekonomiska vårproposition infördes ett särskilt stöd för solvärme i kommersiella lokaler (prop. 2005/06:100, bet. 2005/06:FiU21). Stödet gäller för installationer som påbörjas och slutförs under perioden den 1 juli 2006 till den 31 december 2010. Från och med 2007 lämnas stödet som ett anslagsfinansierat bidrag, från att tidigare ha utgått som en kreditering på den sökandes skattekonto.

Storleken på det nu aktuella solvärmebidraget bestäms efter solfångarnas beräknade årliga produktion. Maximalt stöd är 7 500 kr för småhus, 5 000 kr per lägenhet i flerbostadshus och 5 000 kr per bostadsanknutna lokal. För solvärmeanläggningar i flerbostadshus eller bostadsanknutna lokaler får bidraget inte överstiga en fjärdedel av investeringskostnaden eller 250 000 kr per fastighet.

Stöd för installation av energieffektiva fönster m.m. i småhus (1:11)

Propositionen

Genom beslutet om budgetpropositionen för 2007 har det införts ett särskilt investeringsstöd för installation av energieffektiva fönster i befintliga småhus och för installation av biobränsleeldat uppvärmningssystem i nyproducerade småhus.

Sedan år 2007 är stödet – som tidigare som utgick via kreditering på sökandens skattekonto – ersatt av ett anslagsfinansierat bidrag. Ramen beräknades till 50 miljoner kronor per år för 2007 och 2008. För 2009 föreslår regeringen att 80 miljoner kronor anvisas för detta ändamål. Av anslaget får högst 1,5 miljoner kronor användas för programanknutna kostnader för planering, administration, uppföljning och utvärdering av stödet under 2008.

Enligt Boverket kommer en uppföljning och utvärdering av stödet att genomföras efter stödperiodens slut, dvs. 2009.

Motionen

Anslaget avvisas i sin helhet av Vänsterpartiet i motion 2008/09:N338. Åtgärder för energieffektivisering samlas i stället under ett nytt anslag benämnt Centrum för energieffektivisering och ett benämnt Miljöteknik (se nedan).

Vissa kompletterande uppgifter

I augusti 2008 hade länsstyrelserna beviljat stöd i sådan omfattning att avsatta 100 miljoner kronor var intecknade. Samtidigt fanns det inneliggande ansökningar på motsvarande ca 37 miljoner kronor för vilka länsstyrelserna ännu inte hade fattat beslut.

Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader (1:12)

Propositionen

Regeringen inrättade den 1 januari 2008 en ny myndighet, Energimarknadsinspektionen, samtidigt som det verksamhetsområdet avvecklades inom Energimyndigheten. Energimarknadsinspektionen har uppgifter inom verksamhetsområdena elmarknadspolitik och övrig energimarknadspolitik, särskilt inom verksamhetsgrenarna elmarknad, tillsyn enligt naturgaslagen och utveckling av övriga energimarknader. Anslaget är avsett för finansiering av Energimarknadsinspektionens förvaltningskostnader. För 2009 föreslås anslaget uppgå till ca 86 miljoner kronor.

Inga motioner har väckts på detta område.

Energiteknik (1:13)

Propositionen

Regeringen anser att det är angeläget att stimulera användning av energitekniker som är gynnsamma i ett klimatperspektiv, men som ännu inte är kommersiellt konkurrenskraftiga i jämförelse med på marknaden etablerade tekniker. Biogas och solceller är två tydliga exempel på sådana tekniker. Regeringen avser därför att lämna ekonomiskt stöd till satsningar på denna typ av energiteknik, och den föreslår att 100 miljoner kronor anvisas för 2009, varav 50 miljoner kronor beräknas gå till stöd för solceller. För 2010 beräknas anslaget till 122 miljoner kronor och för 2011 till 117 miljoner kronor. Högst 5 miljoner kronor av anslaget får användas för administrativa kostnader.

Motionerna

I Socialdemokraternas motion 2008/09:N430 föreslås en minskning av anslaget med 100 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Socialdemokraterna vill i stället kraftsamla stödet till kommersialiseringen av ny energiteknik, teknikupphandling och testmarknader till ett anslag (se vidare nedan).

Anslaget avvisas i sin helhet av Vänsterpartiet i motion 2008/09:N338. Åtgärder för energiteknik föreslås i stället samlas under ett nytt anslag benämnt Centrum för energieffektivisering och ett anslag benämnt Miljöteknik (se nedan).

Energimyndigheten har pekat på att det finns brist på riskkapital till ny energiteknik i Sverige, framhålls det i motion 2008/09:N398 (mp). Kommersiella möjligheter tas därmed inte till vara och avkastning på investeringar i forskning och utveckling uteblir. Miljöpartiet föreslår därför att ett nytt statligt riskkapitalbolag inrättas inom energiområdet. Bolaget ska öka kommersialiseringen och nyttiggörandet av tidiga insatser genom direktinvesteringar – främst i utvecklingsföretag – med ägarkapital. Bolaget bör vara helägt av Näringsdepartementet och förvaltas av Energimyndigheten. Motionärerna föreslår ett årligt tillskott på 100 miljoner kronor under en tioårig uppbyggnadsfas. För 2009 anslås 50 miljoner kronor mer än i regeringens förslag.

Vissa kompletterande uppgifter

I sin forsknings- och innovationspolitiska proposition (prop. 2008/09:50), som presenterades den 23 oktober 2008, pekar regeringen ut satsningar inom energiområdet som strategiskt viktiga. För en närmare beskrivning av dessa satsningar hänvisas till propositionen.

Beträffande tillgång på riskkapital konstateras i propositionen att Innovationsbron AB:s insatser syftar till att öka samhällets avkastning på forskningsinvesteringar genom att stötta affärsbyggande utifrån forskningsrelaterade idéer med marknadspotential. Bolaget tillhandahåller såddkapital (bl.a. i form av villkorslån och ägarkapital) och affärsutveckling inklusive inkubatorer samt satsningar som stärker samverkan mellan högskola, näringsliv, små och medelstora företag och investerare.

Enligt regeringens bedömning bör anslaget till Innovationsbron AB öka med 75 miljoner kronor åren 2009–2012 för stöd till tidig marknadskompletterande såddfinansiering och affärsutveckling med syfte att öka affärsskapandet av forsknings- och kunskapsrelaterade affärsidéer med stor marknadspotential.

Energimyndigheten har sedan ungefär halvtannat år inrättat en särskild avdelning för affärsutveckling och kommersialisering. Myndigheten ger bl.a. stöd i form av bidrag och villkorslån. Enligt uppgift från Energimyndigheten har bolag i tidiga utvecklingsskeden dock haft svårt att hitta motfinansiering i tillräcklig omfattning på senare tid. Under det senaste halvåret har intresset hos potentiella finansiärer främst riktats mot företag i expansionsfas för att nära nog helt ha upphört sedan finanskrisen bröt ut.

Det bör även erinras om att det för närvarande pågår en översyn av statliga finansieringsinsatser för företag (dir. 2007:169). Den särskilde utredaren (direktör Jan-Olle Folkesson) ska bl.a. se över nuvarande offentliga insatser inom innovationsområdet. I uppdraget ingår att analysera hur statliga marknadskompletterande insatser för finansiering av innovationer kan utformas så att de blir mer resurseffektiva och främjar utvecklingen av nya tillväxtområden. Vidare ska de insatser som utförs av Innovationsbron AB,

Stiftelsen Industrifonden, Statens energimyndighet m.fl. inom området finansiering av innovationer ses över. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2008.

Testmarknader för ny energiteknik (nytt anslag)

Motionen

Kommersialiseringen av miljöteknik ska underlättas och tillgången på riskkapital inom energisektorn måste förbättras, anför det i motion 2008/09:N430 (s). Skapandet av teknikdrivande testmarknader för andra generationens biodrivmedel, fordonsteknik för hybrider samt utprovning av ladd- och tankningsinfrastruktur är också viktigt. Även offentliga lokaler ska fungera som testmarknader för utprovning av ny teknik.

Motionärerna vill kraftsamla stödet till kommersialiseringen av ny energiteknik, teknikupphandling och testmarknader till ett anslag. Detta nya anslag kompletterar och ska samordnas med klimatbonusen, klimatinvesteringsprogrammen, det nya biogasprogrammet samt de kraftigt ökade resurserna till energiforskning. Den kraftigt utbyggda energi- och klimatrådgivning, som motionärerna också föreslår, ska särskilt främja ny energiteknik. Sammantaget innebär detta en ökad efterfrågan på ny energiteknik och skapandet av viktiga referensmarknader för nya klimatsmarta produkter och svenska företag.

Motionärerna föreslår att det nya anslaget ska omfatta 135 miljoner kronor under 2009.

Centrum för energieffektivisering (nytt anslag)

Motionerna

Så länge kostnaden för en sparad kilowattimme är lägre än att producera en ny bör effektiviseringsåtgärder genomföras, sägs det i Vänsterpartiets partimotion 2008/09:N338. Uppdelningen av ansvaret för energieffektivisering på flera olika myndigheter har gjort att ansvaret för uppföljning av mål och insatser har fallit mellan stolarna. Vänsterpartiet föreslår, i likhet med den s.k. Oljekommissionen, att det inrättas en programmyndighet – Centrum för energieffektivisering. Centrumet bör utarbeta lämpliga och kostnadseffektiva åtgärder, som en utveckling av nuvarande stödinsatser. Vänsterpartiet föreslår ett nytt anslag för ändamålet som under 2009 ska omfatta 1 174,5 miljoner kronor.

I Vänsterpartiets kommittémotioner 2008/09:N374 och 2008/09:N376 föreslås också att det bildas ett energieffektiviseringscentrum.

Vissa kompletterande uppgifter

Kommissionen mot oljeberoende (Oljekommissionen) presenterade i juni 2006 rapporten På väg mot ett oljefritt Sverige. I rapporten föreslogs inrättandet av ett råd eller centrum för energieffektivisering. Oljekommissionens rapport har remissbehandlats, och regeringen har tidigare angivit att rapportens förslag och remissinstansernas synpunkter kommer att utgöra en del av det samlade underlaget för det fortsatta arbetet med utformningen av energi- och klimatpolitiken.

Miljöteknik (nytt anslag)

Motionerna

I Vänsterpartiets partimotion 2008/09:N338 föreslås ett nytt anslag benämnt Miljöteknik. Motionärerna konstaterar att regeringen anvisar 100 miljoner kronor till anslaget Energiteknik men anser att anslagets storlek och begränsningen till just energiteknik inte är den signal som nya tekniker på miljö- och energiområdet behöver. Vänsterpartiet anslår i stället 250 miljoner kronor per år i tre år för att motverka den eftersläpning som finns inom miljö- och energiteknikföretagandet i Sverige.

Miljöteknik är en framtidsbransch, poängteras det i motion 2008/09:N374 (v). Det allra största hindret mot en ökad expansion på miljöteknikområdet är, enligt motionärerna, bristen på riskkapital. En miljöteknikfond administrerad av en gemensam enhet från Verket för innovationssystem (Vinnova) och Energimyndigheten kombinerad med ett centrum för energieffektivisering föreslås. Vänsterpartiet anslår därför 1 050 miljoner kronor över tre år till en sådan fond. Motionärerna utvidgar regeringens förslag på en energitekniksatsning till att omfatta all miljöteknik.

Investeringsstöd för energieffektivisering (nytt anslag)

Motionerna

I Miljöpartiets partimotion 2008/09:C448 föreslås ett nytt investeringsstöd för energieffektiviseringsåtgärder i bostäder. Syftet med stödet är att uppmuntra till lönsamma åtgärder samt att ersätta merkostnader i samband med renovering. Stödet är utformat så att stora besparingar ger högre investeringsstöd, det gäller lika för både småhus och flerbostadshus och är neutralt i förhållande till vilka åtgärder som genomförs.

Ett investeringsstöd för energieffektiviseringsåtgärder föreslås också i motion 2008/09:N398 (mp). Motionärerna föreslår ett nytt anslag för ändamålet och avsätter 500 miljoner kronor under 2009.

Fördjupad utvärdering och analys av energianvändning i bostadssektorn (nytt anslag)

Motionerna

I Miljöpartiets partimotion 2008/09:C448 föreslås även införandet av ett stöd för fördjupad utvärdering och miljöutredning av byggnader. Stödet ska hjälpa fastighetsägare att komma förbi den informationslucka som ofta finns och som gör att lönsamma energiinvesteringar inte genomförs. Även i kommittémotion 2008/09:N398 (mp) förordas införandet av ett sådant stöd. Genom en fördjupad miljö- och energiutredning kan specifika åtgärder för enskilda hus identifieras, anföras det. Stödet föreslås omfatta en ram på 560 miljoner kronor per år.

Garantiprissystem (nytt anslag)

Motionen

De framtida priserna på elcertifikaten är en osäkerhetsfaktor som ofta vållar stora problem i kontakten med banker och andra investerare, framhålls det i kommittémotion 2008/09:N398 (mp). Ett annat problem med elcertifikaten är, enligt motionärerna, att de ger ett alltför litet stöd för investeringar i ny teknik som ofta kan vara lite dyrare. Miljöpartiet vill därför införa ett statligt garantipris på elcertifikat. Garantiprissystemet kommer att kosta maximalt 20 miljoner kronor årligen under de närmaste tre åren och motionärerna föreslår att anslaget tillförs detta belopp för 2009.

Vissa kompletterande uppgifter

När elcertifikatssystemet infördes 2003 omfattade det även ett garantipris för elcertifikat under perioden fram t.o.m. 2007. Syftet med garantipriset var att minska risken för mycket låga certifikatpriser under systemets inledande år. Då certifikatpriserna under perioden låg på en högre nivå än garantipriset behövde garantin aldrig utnyttjas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till de av regeringen framlagda förslagen till anslag m.m. för utgiftsområde 21 Energi. Det innebär bl.a. att utskottet välkomnar den ambitiösa satsning på energiforskning och energiteknisk utveckling som regeringen beskriver i budgetpropositionen och som har utvecklats ytterligare i den forsknings- och innovationspolitiska proposition (prop. 2008/09:50) som därefter har överlämnats till riksdagen. Enligt utskottets uppfattning är högkvalificerad grundläggande energiforskning och behovsmotiverade tillämpningar nyckelfaktorer i strävan att komma till rätta med det växande hotet mot vårt globala klimat. Sveriges ambitiösa åtaganden inom ramen för EU:s klimat- och energiarbete ställer också höga krav på att Sverige ligger i framkant när det gäller att utveckla tekniska lösningar

bl.a. för ökad energieffektivitet, till gagn för avvecklingen av fossila bränslen och för utveckling av förnybara och kostnadseffektiva energikällor. Samtidigt kommer FoU-framgångar på dessa områden även att kunna fungera som tillväxtmotorer genom att de stimulerar framväxten av arbetstillfällena och exportintäkter. Regeringens ambition att underlätta för kommersialisering av energitekniska landvinningar ligger väl i linje med utskottets grundinställning.

Beträffande motionsförslag om åtgärder för att förbättra tillgången på riskkapital för kommersialisering av miljö- eller miljötekniska innovationer vill utskottet dels hänvisa till de uttalanden regeringen gjort i den forsknings- och innovationspolitiska propositionen kring dessa frågor, dels erinra om att de statliga finansieringsinsatserna för företag för närvarande är föremål för en statlig utredning. Näringsutskottet anser inte att riksdagen genom ett särskilt uttalande bör föregripa omnämnt berednings- och utredningsarbete på området.

Regeringens förslag till anslag och resursfördelning inom utgiftsområde 21 har resulterat i ett antal motionsförslag om nya anslag eller andra anslagsnivåer. Det gäller exempelvis anslagen för regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. (1:2) och för insatser för uthållig energianvändning (1:3). I sammanhanget vill utskottet peka på att Energimyndigheten har konstaterat att såväl kunskap som medvetenhet om vikten av att genomföra energieffektiviseringsåtgärder har ökat betydligt under de senaste åren. Regeringens fortsatta satsning på lokala och regionala klimat- och energirådgivare borgar för en fortsatt positiv utveckling på detta område. Utskottet ser inte värdet i att bygga upp ytterligare byråkratiska strukturer på energiområdet genom att – som föreslås i ett antal motioner – inrätta en särskild programmyndighet för det offentliga energieffektiviseringsinsatser.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet de av regeringen föreslagna anslagen för budgetåret 2009 inom utgiftsområde 21 Energi. Likaså tillstyrks övriga här aktuella förslag till riksdagsbeslut i budgetpropositionen. Samtliga berörda anslagsrelaterade motionsyrkanden avstyrks.

Reservationer

1. **Energipolitikens inriktning, punkt 1 (s)**

av Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfeldt (s), Karin Åström (s), Börje Vestlund (s) och Eva-Lena Jansson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Fi270 yrkandena 81–83 och avslår motionerna 2008/09:MJ459 yrkande 27, 2008/09:N201, 2008/09:N204, 2008/09:N208, 2008/09:N226, 2008/09:N230, 2008/09:N244, 2008/09:N245, 2008/09:N256, 2008/09:N296, 2008/09:N327, 2008/09:N332, 2008/09:N375 yrkandena 1–3 och 2008/09:N440 yrkande 1.

Ställningstagande

Energi- och klimatpolitiken måste säkerställa en säker energiförsörjning och ge landets industri en god tillgång på el och annan energi till konkurrenskraftiga priser med låg inverkan på miljö, hälsa och klimat. Samtidigt rådet det inga tvivel om att det svenska samhället står inför betydande utmaningar. På några årtionden måste vi gå igenom en omvälvande omställning för att klara klimatproblem och andra miljöproblem och därmed trygga en fortsatt hållbar ekonomisk utveckling. Infrastruktursatsningar på spårbunden trafik, renovering och energieffektivisering inom bostadssektorn, utbyggnaden av förnybar energi och utvecklingen av ny miljöteknik är nödvändiga. Genom att investera i det som är klimatsmart kan tusentals nya gröna jobb skapas till gagn för den svenska konkurrenskraften, för utbudet på arbetsmarknaden samt för såväl den globala som den nationella och lokala miljön.

Vi förordar således en energipolitik för jobb, tillväxt, framtidstro och konkurrenskraft. Genom satsningar på ny teknik, nya lösningar, tydligare spelregler och hårdare miljökrav skapas nya arbetstillfällen. Samtidigt ökar Sveriges försörjningstrygghet på energiområdet.

Enligt vår uppfattning har regeringen alldeles för låga ambitioner när det gäller att ta vara på möjligheterna att miljöinvestera Sverige in i framtiden. Energiforskningen är en nyckelkomponent för framgång när det gäller att möta de klimatutmaningar som vi står inför och för att vi ska kunna utnyttja de möjligheter dessa utmaningar innebär. Under perioden 2009–2011 satsar vi därför 1 555 miljoner kronor mer än regeringen på energiforskning. Vår långsiktiga vision att hela vår energiförsörjning ska

baseras på förnybar energi kräver bl.a. en kraftig satsning på energiforskning och investeringar i ny energiteknik. Avgörande är också att forskningen i större utsträckning kan kommersialiseras och resultera i nya produkter, exportmöjligheter och arbetstillfällen. Steget mellan pilot- och demonstrationsanläggningar och fullskalig produktion ska därför underlättas. Statens ansvar bör öka på detta område, bl.a. genom att tillgången på riskkapital inom energisektorn förbättras och genom att FoU-kunnande på energiområdet gifts samman med kvalificerad affärsutvecklingskompetens.

Ökad energieffektivisering är också en energipolitisk pusselbit som bör få betydligt större uppmärksamhet. Den ständigt återkommande idén om att balansera utbud och efterfrågan på energimarknaderna genom ökad produktion riskerar att flytta fokus från de ofta mycket goda möjligheterna att hushålla med energiresurserna genom sparande och effektivare användning. Lägre energiförbrukning leder också till bättre miljö, lägre elkostnader och bättre familjeekonomi. Tyvärr har den socialdemokratiska regeringens insatser under förra mandatperioden på energieffektiviseringsområdet inte fått någon fortsättning under denna mandatperiod. Insatserna för energieffektivisering har minskat, och åtgärder som snabbt kan "räknas hem" genomförs inte. Den mycket stora energieffektiviseringspotentialen i våra bostäder tas exempelvis inte till vara.

Våra förslag – däribland en klimatbonus för bostäder – innebär, till skillnad från regeringens, en kraftigt ökad takt i energieffektiviseringsarbetet. Detta minskar inte bara energiförbrukningen utan skapar också kvalificerade arbetstillfällen. En kraftigt utbyggd energi- och klimatrådgivning skulle också kunna bidra till effektivare och miljövänligare energianvändning i bostäder och kommersiella lokaler. Vi tror även på s.k. vita certifikat som ett bra styrmedel för ökad energieffektivisering.

Det program för energieffektivisering inom energiintensiv industri (PFE) som infördes av den socialdemokratiska regeringen under förra mandatperioden har varit en stor framgång. Ett program med liknande utformning för att minska oljeanvändningen inom industrin skulle stimulera övergången till miljövänligare energikällor. För 2009 vill vi att avsätta 100 miljoner kronor för ett sådant program. Transportsektorns grava oljeberoende bör mötas med åtgärder som syftar till att effektivisera transportarbetet, till ökad produktion av förnybara drivmedel och till att fordonsparken i större utsträckning kan nyttja biodrivmedel eller el som energikälla.

När det gäller kärnkraften, som tas upp i ett antal motioner, är vår uppfattning att den på sikt måste fasas ut. Samtidigt går det inte att bortse ifrån att kärnkraften för närvarande svarar för ungefär hälften av landets elproduktion och att den även för lång tid framöver kommer att svara för en betydande del av den svenska elproduktionen. En utfasning måste därför ske på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn bl.a. till sysselsättning och välfärd och i den takt som den kan ersättas med förnybar energi och energieffektivisering. Vi anser mot denna bakgrund att här aktuella motioner med koppling till kärnkraften bör avslås.

Den stora betydelsen av långsiktighet i energipolitiken gör att vi avslutningsvis med kraft vill understryka vikten av blocköverskridande energisamtal. Hittills har regeringens utfästelser i den riktningen inte förverkligats. En blocköverskridande överenskommelse skulle bl.a. kunna ge den svenska basindustrin de tydliga och långsiktiga spelregler på det energipolitiska området den så innerligt efterfrågar.

Med hänvisning till det anförda tillstyrks motion 2008/09:Fi270 (s) i här berörda delar. Det ovan sagda ligger även väl i linje med vad som anförs i motionerna 2008/09:N230 (s) och 2008/09:N327 (s) om behovet för svensk industri av långsiktighet och stabila villkor inom energipolitiken, varför de kan anses tillgodosedda och avstyrks. Övriga här aktuella motionsyrkanden avstyrks.

2. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (v)

av Kent Persson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:MJ459 yrkande 27 och 2008/09:N375 yrkandena 1–3 och avslår motionerna 2008/09:Fi270 yrkandena 81–83, 2008/09:N201, 2008/09:N204, 2008/09:N208, 2008/09:N226, 2008/09:N230, 2008/09:N244, 2008/09:N245, 2008/09:N256, 2008/09:N296, 2008/09:N327, 2008/09:N332 och 2008/09:N440 yrkande 1.

Ställningstagande

Energipolitikens grundläggande mål måste, enligt min uppfattning, vara att säkerställa ett rättvist, tryggt och långsiktigt hållbart energisystem som kan möta de strukturomställningar som måste göras för att klara klimatmålen, minska utsläppen av växthusgaser, förbättra miljön och bygga ett socialt och ekonomiskt bärkraftigt samhälle. Regeringens energipolitik saknar grundläggande förmåga att tackla de oerhörda utmaningar som det globala klimathotet innebär. Det är inte minst en fundamental svaghet att insatserna för ökad energieffektivisering är så rudimentära. Minskad energianvändning genom effektivare användning och sparande tycks helt ha glömts bort i en ensidig strävan att i stället ständigt öka tillförseln av förnybar energi. En betydande mängd energi skulle exempelvis kunna sparas i bostäder, lokaler och inom serviceområdet. Det är ett lättbegripligt faktum att den mest värdefulla kilowattimmen är den man kan spara.

Jag anser, i likhet med vad Oljekommissionen föreslog, att statens insatser för energieffektivisering bör ökas och koncentreras till en särskild myndighet. Dagens uppdelning av denna verksamhet på flera olika myndig-

heter har gjort att ansvaret för uppföljning av mål och insatser fallit mellan stolarna. Ett centrum för energieffektivisering skulle bl.a. få i uppdrag att föreslå åtgärder för att utifrån dagens nivå minska bruket av fossila bränslen inom bostads- och lokalsektorn med 35 % och elförbrukningen inom samma sektor med 30 % till år 2020. Centrumet bör också följa energieffektiviseringen inom olika sektorer och fortlöpande föreslå höjda målsättningar till riksdag och regering. Det bör även utarbeta lämpliga och kostnadseffektiva åtgärder, som kan ersätta dagens punktvisa och därmed ofta splittrade stödinsatser. De tolv regionala energikontoren bör med stöd av kommunala resurser och energirådgivare fungera som centrumets operativa del, i samverkan med konsulter och personal från berörda myndigheter.

Ökade satsningar på miljöteknik är också viktiga för att nå framgång på energiområdet. Regeringens satsning på just energiteknik anser jag dock vara alldeles för snäv när det gäller både storlek och inriktning. En mer omfattande satsning på allmänt inriktad miljöteknik vore därför att föredra, i linje med vad som föreslås av Vänsterpartiet. Tillgången på riskkapital måste säkerställas, exempelvis genom att det inrättas en särskild miljöteknikfond. Staten måste även använda upphandlingsinstrumentet på ett progressivt sätt till gagn för framväxten av miljötekniska innovationer. Förutom utökade arbetstillfällen i Sverige kommer en satsning på miljöteknik att bidra till export av miljöteknik till länder som behöver bygga upp nya energisystem utan att fastna i ett beroende av fossil energi. Det handlar således om att bidra till att de globala utsläppen minskar. Utvecklingen av alternativa energikällor skulle också gynnas av att elcertifikatssystemet reformeras och att det utvidgas till att omfatta fler länder.

Mer kärnkraft ser vissa som lösningen på såväl energi- som klimatproblemet. Enligt min uppfattning speglar denna ståndpunkt emellertid en föråldrad syn på dagens problem och utgör en mycket riskabel väg. Regeringens kärnkraftsvänliga politik ökar riskerna för en allvarlig reaktorolycka och avviker starkt från regeringens klimatpolitik. Avfallsfrågan är inte löst och ökade risker för plutoniumspridning i världen medför en ökad säkerhetsrisk. Reinvesteringar i kärnkraft för att nå ökad effekt tränger dessutom undan satsningar på energiproduktion från förnybara energikällor. Det elöverskott som uppstår genom alternativ produktion innebär gyllene möjligheter att avveckla kärnkraften utan besvärande påkänningar på samhället. Problematiskt i sammanhanget är att kol- och kärnkraft får oförtjänt stor uppmärksamhet inom ramen för olika satsningar som finansieras av EU. Förutom att de får skattefinansierade förmånliga lån slipper kärnreaktorägarna exempelvis att betala korrekta olycksfallsförsäkringar. Till detta kan fogas att redan innan EU:s utvidgning 2004 omfattade subventionerna hela 22 miljarder euro. Huvuddelen av dessa gick till brytning av kol. Inom EU har kärnkraftens del av energiforskningsprogrammet varit ungefär dubbelt så stor som anslaget till alla andra energikällor tillsammans. Förnybar energi har bara fått en mycket liten del av tillgängliga resurser. Mot denna bakgrund anser jag att Sverige, i likhet med vad som föreslås i

motion 2008/09:MJ459 (v), bör verka för att EU:s forskningsmedel för kärnkraft och fossil energi fasas ut och ersätts med forskning om förnybar energi. Med det anförda tillstyrks motionerna 2008/09:MJ459 (v) och 2008/09:N375 (v) i berörda delar.

Avslutningsvis kan jag konstatera att regeringen under två års tid har meddelat att den ämnar genomföra energiförhandlingar med alla riksdagspartierna. Ännu har detta inte skett, vilket jag beklagar, och i december väntas en klimat- och energiproposition. Vänsterpartiet har för avsikt att ytterligare utveckla sitt alternativ till regeringens energipolitik i anslutning till behandlingen av den nyssnämnda propositionen.

3. Energipolitikens inriktning, punkt 1 (mp)

av Lage Rahm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:N440 yrkande 1 och avslår motionerna 2008/09:Fi270 yrkandena 81–83, 2008/09:MJ459 yrkande 27, 2008/09:N201, 2008/09:N204, 2008/09:N208, 2008/09:N226, 2008/09:N230, 2008/09:N244, 2008/09:N245, 2008/09:N256, 2008/09:N296, 2008/09:N327, 2008/09:N332 och 2008/09:N375 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Jag och Miljöpartiet arbetar för en radikal omställning av det svenska energisystemet. Vårt mål är att all produktion av el och värme ska ske utan fossila bränslen. Energianvändningen i Sverige måste dessutom effektiviseras betydligt, och leveranssäkerheten måste bli bättre. I dagens energisystem är slöseriet omfattande, och effekterna av fortsatta utsläpp av fossilbränslegenererade klimatgaser är redan synliga. Ett kraftfullt agerande på det energipolitiska området är således absolut nödvändigt för att utvecklingen inte ska få helt ohållbara konsekvenser för kommande generationer.

Den offentliga sektorn måste vara en föregångare i arbetet för ökad energieffektivitet. Jag vill därför behålla stödet för energieffektivisering i offentliga lokaler. En avveckling av stödet skulle riskera att slå undan benen för den spirande utvecklingen på solcellsområdet.

För att öka tempot i energieffektiviseringsarbetet krävs också en aktiv marknadspåverkan. Staten har här en viktig roll att spela bl.a. genom s.k. beställargrupper och teknikupphandlingar. Teknikupphandling och annan marknadsbearbetning är både kostnadseffektiv klimatpolitik och kan vara bra för den svenska industrins konkurrenskraft.

Energiforskningen måste också förstärkas. Det är viktigt att dessa medel används för forskning, utveckling och demonstration av förnybar energiteknik som ännu inte finns på marknaden. Förgasning av biomassa och svartlut är exempel på tekniker som befinner sig i avgörande utvecklingsskeden och där behovet av demonstrationsanläggningar är stort.

Det finns stora fördelar med att använda biogas som drivmedel. Utöver att ersätta stora mängder bensin och diesel kan ökad biogasanvändning bl.a. ge arbetstillfällen över hela landet, minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och minska övergödningen på land och i vatten. Jag menar därför, med instämmande i vad som sägs i motion 2008/09:N440 (mp), att det bör fastställas ett nationellt mål med innebörden att minst 10 TWh biogas ska produceras före 2015 samt att minst en biogasmack ska finnas i varje kommun senast 2020.

Jag anser, i likhet med vad som anförs i Miljöpartiets kommittémotion 2008/09:N398, att elvärme är ett storskaligt slöseri med en högvärdig energiform. Genom att överge eluppvärmning till förmån för andra uppvärmningssätt minskar behovet av elproduktion, vilket underlättar avvecklingen av kärnkraft och fossilbaserad elproduktion. Timmätning av el är också ett sätt att öka hushållens medvetande om sin energiförbrukning, vilket gör det lättare att införa timbaserad debitering och därtill kopplade möjligheter att utnyttja miljöförbättrande marknadsmekanismer.

I likhet med vad som föreslås i motion 2008/09:N398 (mp) vill jag se en betydande satsning på solvärme. Solvärme är ett av de miljövänligaste, effektivaste och billigaste sätten att få värme och varmvatten i bostäder och lokaler.

Enligt min mening bör det vidare införas ett nytt investeringsstöd för energieffektiviseringsåtgärder i bostäder. Syftet med stödet är att uppmuntra till lönsamma åtgärder samt att ersätta merkostnader i samband med renovering. Stödet är utformat så att stora besparingar ger högre investeringsstöd. Många av flerbostadshusen från det s.k. miljonprogrammet är i stort behov av upprustning. Här finns mycket goda möjligheter att göra klimatsmarta investeringar. Vidare bör det införas ett nytt stöd för fördjupad utvärdering och miljöutredning av byggnader. Stödet syftar till att hjälpa fastighetsägare att komma förbi den informationslucka som ofta finns och som gör att lönsamma energiinvesteringar inte genomförs.

Energipolitisk framgång med miljöförtecken är också beroende av att tekniska landvinningar tas till vara. Energimyndigheten har dock pekat på att brist på riskkapital till ny energiteknik i Sverige hämmar denna utveckling. Då det privata riskkapitalet inte förmår utnyttja potentialen i svensk energiteknik föreslår jag att det inrättas ett nytt statligt riskkapitalbolag inom energiområdet.

Med det anförda tillstyrks motion 2008/09:N440 (mp) i berörd del. Övriga här aktuella motioner avstyrks.

4. Vattenfall AB, punkt 2 (s, v, mp)

av Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfräder (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Eva-Lena Jansson (s) och Lage Rahm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:N15 yrkandena 1–4, 2008/09:MJ457 yrkande 6, 2008/09:N1 yrkandena 7 och 8, 2008/09:N323 yrkandena 7–9, 2008/09:N355 och 2008/09:N409 samt lägger redogörelse 2007/08:RRS25 till handlingarna.

Ställningstagande

Riksrevisionen har i en granskning visat på ett behov av ytterligare preciseringar från riksdagens sida av de samhällsmål som Vattenfall ska arbeta mot. Regeringen har i uppdrag att verka för att de beslut som fattats av riksdagen rörande enskilda statliga bolags verksamhet genomförs. Regeringen måste därför ytterligare klargöra innebörden av Vattenfalls uppdrag och minska utrymmet för olika tolkningar. Om regeringen inte agerar är det risk för att Vattenfall inte blir den pådrivande kraft i energiomställningen som var syftet med 2005 års tillägg i bolagsordningen.

Vattenfalls uppdrag bör ges en bredare innebörd som gör att bolaget minskar sina totala koldioxidutsläpp och ligger i framkant för forskning och teknikutveckling inom förnybar energi. Med hänvisning till Riksrevisionens slutsatser anser vi att regeringen måste klargöra innebörden av Vattenfalls uppdrag och minska utrymmet för olika tolkningar. Riksrevisionen framhåller att dotterbolag och intressebolag inte är aktiebolagsrättsligt bundna av moderbolagets bolagsordning. I enlighet med vad som anförs i motion 2007/08:N15 (s, v, mp) anser vi att tillägget i bolagsordningen därför även bör omfatta koncernens övriga verksamhet. För att tydliggöra uppdragets omfattning bör relevanta dotterbolags bolagsordningar anpassas till innebörden av tillägget i moderbolagets bolagsordning.

Vi anser det vara otillfredsställande att Vattenfalls rapportering till regeringen är otydlig och gör det svårt att veta om bolagets arbete överensstämmer med de övergripande målsättningarna. Regeringens återrapportering till riksdagen måste dessutom fokusera mer på effekterna av gjorda insatser i förhållande till regeringens målsättning. Återrapporteringen om effekterna av de insatser som Vattenfall gör när det gäller elproduktion från förnybar energi i Sverige måste fördjupas och förbättras.

Enligt vår uppfattning ska Vattenfall dessutom vara drivande i omställningen till en ekologiskt och ekonomiskt uthållig svensk energiförsörjning. Ambitionerna för investeringar i förnybar energi bör höjas, och bolaget

bör ta ett större ansvar för investeringar i ny teknik, i pilot- och demonstrationsanläggningar för förnybara energikällor och i effektivare elöverföring. För att öka tempot i energiomställningen och klimatarbetet vill vi utreda hur en del av Vattenfalls vinst kan reserveras i en fond för forskning, utveckling, investeringskapital och kommersialisering avseende energi- och miljöteknik.

Vattenfall ska även vara en strategisk partner till basindustrin och kunna erbjuda sina industrikunder konkurrenskraftiga energipriser.

Vattenfall har betytt mycket för vårt land när det gäller energiutbyggnaden och kommer att betyda mycket i den framtida energiomställningen. Vattenfall måste därför även i fortsättningen vara helägt av den svenska staten.

Avslutningsvis anser vi att Vattenfall bör agera som ett föredöme när det gäller naturvårdsinsatser kring reglerade vattendrag. Vi anser exempelvis, i likhet med vad som anförs i motion 2008/09:MJ457 (mp), att bolaget har råd att åtgärda hinder för fiskvandring i de reglerade älvar där bolaget har sin verksamhet. Den statliga styrningen av Vattenfall bör därför inskräpa att bolaget har till uppgift att bygga fungerande fiskvandringsvägar i dessa vattendrag.

Särskilda yttranden

1. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (s)

Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Karin Åström (s), Börje Vestlund (s) och Eva-Lena Jansson (s) anför:

Riksdagen har i det första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2009. Det innebär att riksdagen har låst utgiftstak och ramar för de olika utgiftsområdena samt beslutat om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft 2009. Detta innebär att de samlade utgifterna för utgiftsområde 21 avseende budgetåret 2009 inte får överstiga ca 2,8 miljarder kronor under riksdagens fortsatta behandling.

Då riksdagsmajoriteten på detta sätt har givit budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att delta i utskottets beslut avseende punkt 7 om anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi. Vi anser att det budgetalternativ som Socialdemokraterna har lagt fram bör ses som ett sammanhållet förslag där de ingående delarna inte kan behandlas separat. Mot den bakgrunden är det alltså vår uppfattning att anslagen inom utgiftsområde 21 borde ha utformats i enlighet med vad som framgår av Socialdemokraternas partimotion 2008/09:Fi270, av kommittémotionen 2008/09:N430 (s) och av bilaga 2. Våra principiella uppfattningar framgår även av de reservationer vi gjort i detta betänkande under momenten Energitpolitikens inriktning och Vattenfall AB.

Vi socialdemokrater står för en politik som handlar om att investera klokt för att bryta arbetslösheten. Genom att investera i det som är klimatsmart kan vi skapa tusentals nya gröna jobb. Vi vill stimulera omställningen av Sverige genom att satsa 2,7 miljarder kronor under tre år på energiforskning och kommersialisering av energiteknik.

Regeringen har försummat möjligheterna att bygga vidare på den socialdemokratiska regeringens insatser på detta område, och det är olyckligt att många energieffektiviseringsåtgärder på grund av denna passivitet numera inte genomförs trots att de är lönsamma redan på kort sikt. Vi menar att energieffektiviseringspotentialen i våra bostäder inte tas till vara som en följd av den moderatstyrda regeringens stora ointresse för dessa frågor. I vårt budgetförslag finns medel avsatta för att stödja investeringar i klimatsmarta lösningar för bostäder och till ett nytt teknikneutralt stöd där fastighetsägare ska kunna ansöka om en klimatbonus på 30 % av investeringskostnaden. Vi vill också bygga ut energi- och klimatrådgivningen kraftigt och anser att det ska införas s.k. vita certifikat för att motverka onödig energianvändning och för att utnyttja ny energismart teknik. Vårt förslag innebär sammantaget en kraftig uppväxling av det nu makliga tempo i energieffektiviseringsarbetet.

Våra förslag till anslag på det energipolitiska området bygger på den grundläggande inställningen att Sverige måste vara ett föregångsland i arbetet med att ställa om energisystemet till att bli långsiktigt hållbart. Vi förordar en energipolitik för konkurrenskraft och nya jobb där den långsiktiga visionen är att svensk energiförsörjning i sin helhet bygger på förnybar energi. Detta ställer krav på långsiktiga styrmedel och en kraftigare satsning på energiforskning än den regeringen föreslår liksom betydande investeringar i ny energiteknik. Vi anser också att det är mycket angeläget att blocköverskridande energisamtal snarast kommer till stand.

En god och långsiktigt hållbar energitillförsel till företag och hushåll är en förutsättning för att vi ska kunna öka sysselsättningen utan att vi förstör vår miljö eller vårt klimat. Därför är det inte acceptabelt att svenska företag och deras anställda känner osäkerhet inför framtiden. Tillgång till hållbar energi måste vara en given förutsättning.

Vårt svar för att möta klimatutmaningen och samtidigt stärka svenska företags konkurrenskraft inkluderar en förstärkt satsning på export av svensk miljöteknik och ett nytt klimatinvesteringsprogram för bioenergi, en forcerad energieffektivisering av Sverige och att få fram den andra generationens förnybara drivmedel och åtgärder för en bättre fungerande elmarknad.

Vi anser vidare att elcertifikaten måste utökas för att ge plats för vindkraftsutbyggnaden, och på sikt vill vi även införa ett system med drivmedelscertifikat för att stimulera produktionen av andra generationens förnybara drivmedel. Kommersialiseringen av miljöteknik ska underlättas och tillgången på riskkapital inom energisektorn måste förbättras. Steget från forskning till färdig produkt måste underlättas. Affärsutvecklings- och energikompetens ska giftas samman och den svenska miljöteknikexporten måste stärkas. Vi vill även genomföra ett branschprogram för vindkraftsindustrin där målet är en rejäl tempohöjning för vindkraftsutbygganden. Förenklade tillståndprocesser och förstärkt överföringskapacitet är viktiga faktorer för framgång på detta område.

Ytterligare en viktig beståndsdel i vår energipolitik är insatser för att minska användningen av fossila bränslen inom industrin. Vi föreslår därför att det avsätts medel för att staten ska kunna inrätta ett nytt investeringsprogram för minskad oljeanvändning inom industrin.

Vi vill även påskynda biogasutvecklingen i Sverige genom att skapa underlag för en kraftig expansion av produktionen, med fokus på fordonsbränsle. Det svenska skogs- och jordbruket kan spela en viktig roll som leverantör av råvaror till biogasen och bioenergin i övrigt. Sverige har hittills räknats som ledande vad gäller rening av biogas för fordonskvalitet, och vi ska behålla den tätpositionen. Ett särskilt investeringsstöd för biogas ska inrättas i landsbygdsprogrammet under åren 2009–2013.

2. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (v)

Kent Persson (v) anför:

Sverige behöver göra en rad kraftfulla investeringar för att möta framtidens utmaningar. Jag ser stora behov av att förstärka välfärden, bygga ut infrastrukturen och minska vår klimatpåverkan. Vänsterpartiet står för en politik för arbete, sammanhållning och solidaritet som bygger på en feministisk politik och rättvis fördelning. Den präglas av långsiktighet och ett ansvarstagande för vår gemensamma miljö till skillnad från den politik regeringen driver där stora skattesänkningar till de redan välbestämda och en närpåfientlig inställning till erkänt effektiva arbetsmarknadsåtgärder utgör huvudingredienserna. Det är beklagligt att regeringen än en gång lyckas prestera en energipolitik som inte tar fasta på den verkliga utmaningen, nämligen att en effektivare användning av energi är nödvändig för att minska klimatpåverkan.

Genom beslut den 19 november 2008 har en majoritet i riksdagen – bestående av företrädare för Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna – fastställt andra ekonomiska ramar för statsbudgetens utgiftsområde och gjort en annan beräkning av statens inkomster 2009 än vad som skulle bli fallet med Vänsterpartiets förslag. Då detta rambeslut för den ekonomiska politiken avviker från det som Vänsterpartiet har presenterat, väljer jag att inte delta i beslutet om fördelning av anslag inom utgiftsområde 21 Energi. Mot den bakgrunden presenterar jag inte heller något formellt motförslag vid utskottsbehandlingen.

I likhet med vad som anförs i Vänsterpartiets kommittémotion 2008/09: N374 anser jag att regeringens energipolitiska ambitioner är både splittrade och otillräckliga. Mot den bakgrunden förordar jag ett kraftigt resurstillskott inom energiområdet under den kommande treårsperioden i förhållande till regeringens förslag. Sammantaget innebär vårt budgetalternativ att utgiftsområde 21 Energi skulle tillföras ytterligare drygt 1,6 miljarder kronor under perioden 2008–2010. För 2009 har vi föreslagit en ökning av ramen för detta utgiftsområde med 550 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag i budgetpropositionen.

Åtgärder för ökad energieffektivisering måste vara ett centralt inslag i en väl fungerande energipolitik. En rad utredningar har visat att Sverige har mycket goda förutsättningar att minska energiförbrukningen i bostäder och lokaler. Som tidigare framhållits i detta betänkande vill Vänsterpartiet inrätta ett särskilt centrum för energieffektivisering. Ansvar för insatser på detta område bör koncentreras till en myndighet och inte vara utspritt på olika aktörer. Centrumet bör i ett första steg få huvudansvaret för energieffektiviseringen i bostäder och lokaler. Inom bostads- och lokalsektorn bör målet vara att minska bruket av fossila bränslen med 35 % och att minska elförbrukningen med 30 % till år 2020 utifrån dagens nivå. Centrumet bör även följa energieffektiviseringen inom denna och andra sektorer

samt årligen lämna en redovisning av hur målen uppnåtts och ge förslag till åtgärder för fortlöpande höjda målsättningar till riksdag och regering. Vidare bör det utarbeta lämpliga och kostnadseffektiva åtgärder.

Jag anser, i linje med vad som anförs i Vänsterpartiets kommittémotion 2008/09:N376, att centrumet bör tilldelas en budget på 1 175 miljoner kronor för 2009, 795 miljoner kronor 2010 och 721 miljoner kronor 2011.

Miljöteknik är en framtidsbransch där en positiv utveckling kan mångdubbla antalet arbetstillfällen. Förutom utökade arbetstillfällen i Sverige är en viktig anledning viljan att bidra till export av miljöteknik till u-länder som behöver bygga upp nya energi- och klimatsystem utan att bli beroende av fossil energi. Det handlar om att bidra till att de globala utsläppen minskar. Utvecklingen på miljöteknikområdet hämmas dock av bristen på riskkapital. Vänsterpartiet föreslår därför att det inrättas en särskild miljöteknikfond administrerad av en gemensam enhet från Verket för innovationssystem (Vinnova) och Energimyndigheten. Miljöteknikfonden och centrumet för energieffektivisering ger energipolitiken två stabila ben att stå på. Centrumets verksamhet kan skapa verklighet av effektiviseringen i Sverige vilken i sin tur kan fungera som en hävstång för en miljöteknikfond och vice versa. Miljöteknikfonden ska inte enbart tillhandahålla kapital och kunskaper utan måste också delta i att förändra attityder inom politiken och institutionerna. Nyttänkande och viljan att gå först måste uppmuntras, och en miljöteknikfond måste därför vara både långsiktig och ha betydande omfattning. Finansieringen bör i stor utsträckning bestå av ett direkt ägarkapital så att staten har möjlighet att utöva inflytande över så viktiga frågor som exempelvis uppköp och flyttning av verksamhet utomlands.

3. Anslag m.m. inom utgiftsområde 21 Energi, punkt 7 (mp)

Lage Rahm (mp) anför:

Den borgerliga regeringen har haft två år på sig att förbättra Sverige. Det är emellertid uppenbart att den har misslyckats. Därför behövs det helt andra och radikalare grepp under de kommande åren. Miljöpartiet står för en politik som leder framåt, en politik som ger människor hopp och framtidstro. Miljöpartiet menar att vi har allt att vinna på en politik som blickar in i framtiden och som bygger på människors skaparkraft och vilja till förändring. Våra förslag till ekonomisk politik innebär bättre villkor för de sämst ställda, en effektiv och kraftfull klimatpolitik för att ställa om Sverige till ett hållbart och modernt samhälle, solidaritet med världens alla människor och ett stort ansvar för kommande generationer.

Klimatförändringen är den, utan jämförelse, största utmaning Sverige och världen just nu möter. I årets budgetmotion föreslår vi därför omfattande insatser för att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser. Med Miljöpartiets politik minskar Sveriges oljeberoende snabbt, vilket stärker vår ekonomiska ställning och gör oss mindre sårbara för globala konjunktursvängningar. De investeringar i järnvägar och energieffektiviseringar i

bostäder som vi föreslår skapar nya arbetstillfällen. Satsningar på ny energiteknik och miljöteknik skapar möjlighet för nya företag att växa fram. Det är vår övertygelse att det går att förena ekonomisk utveckling och skapandet av nya jobb och företag med att ställa om samhället i hållbar riktning.

En riksdagsmajoritet – bestående av företrädare för Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna – har emellertid genom beslut den 19 november 2008 fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gjort en annan beräkning av statens inkomster 2009 än vad som skulle bli fallet med vårt förslag. Genom det beslutet har den också avslagit Miljöpartiets förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster och därmed förutsättningarna för vårt budgetförslag. Av denna anledning tar jag inte del i beslutet om anslag inom utgiftsområde 21 Energi. Jag väljer i stället att i detta särskilda yttrande redogöra för huvuddragen i våra prioriteringar.

I årets budgetmotion 2008/09:Fi272 (mp) och tillhörande kommittémotioner lägger vi grunden för ett modernare alternativ i svensk politik. Det är ett alternativ som trots rådande utförsäkning i konjunkturen och global finanskris inte tappar fokus på de långsiktiga miljöproblem vi alla står inför. Förslaget innebär kraftigt ökade anslag inom utgiftsområde 21 Energi under den kommande treårsperioden i förhållande till regeringens förslag, närmare bestämt en ökning med totalt ca 5,3 miljarder kronor varav drygt 1,1 miljard kronor under 2009.

Förslaget bygger på insikten om att det krävs en radikal omställning av energisystemet i Sverige där målet är att all produktion av el och värme ska ske helt utan fossila bränslen och att energianvändningen i Sverige måste effektiviseras betydligt. Energisystemet måste dessutom göras mindre känsligt för störningar genom uppbyggnaden av ett mer småskaligt elsystem med ett stort antal leverantörer.

Ett betydelsefullt verktyg som staten inte på långa vägar har utnyttjat till dess fulla potential är beställargrupper och teknikupphandlingar. I Miljöpartiets budgetförslag anslås medel för detta ändamål i syfte att öka tempot i energieffektiviseringen. Teknikupphandling och annan marknadsbearbetning är inte bara kostnadseffektiv klimatpolitik utan gagnar även den svenska industrins konkurrenskraft.

För att uppnå ett hållbart energisystem måste effektiviteten i energianvändningen öka markant. I dagens energisystem är slöseriet alldeles för omfattande. Den offentliga sektorn måste vara en föregångare i arbetet för ökad effektivitet. Vi vill därför behålla stödet för energieffektivisering i offentliga lokaler. En del av detta bör kunna användas för installation av solceller på offentliga byggnader. Miljöpartiet vill också att timmätning av el ska införas i alla hushåll och att ambitionsnivån ökar när det gäller satsningar på solvärme.

Miljöpartiet föreslår också att det införs ett nytt investeringsstöd för energieffektiviseringsåtgärder i bostäder. Syftet med stödet är att uppmuntra till lönsamma åtgärder samt att ersätta merkostnader i samband med reno-

vering. Vidare anser jag, i linje med Miljöpartiets förslag, att det bör införas ett nytt stöd för fördjupad utvärdering och miljöutredning av byggnader. Stödet syftar till att hjälpa fastighetsägare att komma förbi den informationslucka som gör att lönsamma energiinvesteringar inte genomförs.

För att stimulera tillgången på riskkapital inom energiområdet vill Miljöpartiet att det skapas ett nytt statligt riskkapitalbolag. Bolaget ska öka kommersialiseringen av innovationer på energiområdet.

Miljöpartiet avsätter också medel för att skapa ett garantiprissystem inom elcertifikatssystemet. Tanken är att om priset på certifikatsmarknaden understiger en viss nivå garanterar staten att certifikaten kan lösas in av staten till ett fastställt pris. Detta garantipris kan dessutom sättas högre för sådan elproduktion som det finns skäl att stimulera särskilt.

Avslutningsvis välkomnar jag regeringens förslag till utökning av statens engagemang för energiforskning. Detta överensstämmer med förslag från Miljöpartiet i anslutning till tidigare budgetpropositioner under denna mandatperiod.

4. Samtal om den framtida energipolitiken (s, v, mp)

Carina Adolfsson Elgestam (s), Alf Eriksson (s), Krister Örnfrjäder (s), Karin Åström (s), Kent Persson (v), Börje Vestlund (s), Eva-Lena Jansson (s) och Lage Rahm (mp) anför:

Energipolitiken är ett centralt politikområde för en positiv välfärdsutveckling i Sverige och för ett framgångsrikt bekämpande av de globala klimatproblemen. Mot den bakgrunden anser vi det vara beklagligt att regeringens förslag i budgetpropositionen på det energipolitiska området saknar offensiva och nödvändiga åtgärder, bl.a. när det gäller satsningar på energieffektiviseringar. Av våra partiers respektive parti- och kommittémotioner som behandlas i detta betänkande framgår att våra satsningar när det gäller just energieffektivisering är betydligt mer ambitiösa än de regeringen presenterar.

Vi anser också att det är mycket bekymmersamt att regeringens utlovade blocköverskridande energipolitiska samtal inte ens har initierats. Mot bakgrund av att regeringen utlovar att dra upp riktlinjerna för den framtida energipolitiken i en energipolitisk proposition som ska presenteras inom de närmaste månaderna förefaller detta än mer ogenomtänkt. Vi hade sett framför oss en process där blocköverskridande samtal hade kunnat ligga till grund för en proposition med bred förankring i riksdagen till gagn bl.a. för sådan långsiktighet som måste prägla energipolitiken. Förutsättningarna att nå en sådan förankring minskar dessvärre om regeringen föredrar att forma energipolitikens riktlinjer helt efter eget huvud. Att svenska företag och hushåll därmed försätts i en situation av fortsatt ovisshet om de långsiktiga energipolitiska förutsättningarna riskerar att få negativa effekter bl.a. för näringslivets investeringsvilja och för olika aktörers vilja att satsa på förnybar energiproduktion. Negativa effekter av detta slag kommer att vara regeringens ansvar.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2008/09:1

Proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 utgiftsområde 21:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:2 Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m. godkänna avtal och beslut om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor under 2010 och 120 000 000 kronor under 2011 (avsnitt 3.1.2).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:3 Insatser för uthållig energianvändning godkänna avtal och besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 60 000 000 kronor under 2010 och 60 000 000 kronor under 2011 (avsnitt 3.1.3).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft godkänna avtal och besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor under 2010, högst 70 000 000 kronor under 2011 och högst 70 000 000 kronor under 2012 (avsnitt 3.1.4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:5 Energiforskning godkänna avtal och beslut om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 250 000 000 kronor under 2010, högst 880 000 000 kronor under 2011, högst 680 000 000 kronor under 2012 och högst 400 000 000 under 2013 (avsnitt 3.1.5).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:9 Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m. besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 200 000 000 kronor under 2010 (avsnitt 3.1.9).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 1:10 Stöd för installation av solvärme besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 22 000 000 kronor under 2010 (avsnitt 3.1.10).
7. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Affärsverket svenska kraftnät för perioden 2009–2011 (avsnitt 3.3.1).

8. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 ge Affärsverket svenska kraftnät finansiella befogenheter i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 3.3.2).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att låta de myndigheter som tar ut avgifter för tillsyn och försörjningstrygghetsfrågor enligt naturgaslagen (2005:403) disponera sådana avgiftsintäkter (avsnitt 3.4).
10. Riksdagen anvisar för 2009 anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt med uppställning under avsnitt 1 i propositionen.

Redogörelse 2007/08:RRS25

Redogörelse 2007/08:RRS25 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Vattenfalls preciserade uppdrag från år 2005.

Följdmotion med anledning av redogörelse 2007/08:RRS25

2007/08:N15 av Tomas Eneroth m.fl. (s, v, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska klarlägga och förtydliga innebörden i Vattenfall AB:s uppdrag och därigenom minska utrymmet för olika tolkningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen framöver ska ge riksdagen en utförligare återrapportering av Vattenfalls arbete med att leva upp till ambitionerna i den ändrade bolagsordningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Vattenfall AB i uppdrag att anpassa sina dotterbolags bolagsordningar så att innebörden i tillägget i moderbolagets bolagsordning också omfattar relevanta dotterbolag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Vattenfall ska vara ledande även inom forskning och teknikutveckling inom förnybar energi.

Motion väckt med anledning av skrivelse 2007/08:120

2008/09:N1 av Tomas Eneroth m.fl. (s):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska förtydliga Vattenfalls uppdrag att vara ledande i omställningen till en uthållig svensk energiförsörjning.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen framöver ska ge riksdagen en utförligare åttärrapportering av Vattenfalls arbete med att leva upp till ambitionerna i den ändrade bolagsordningen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s):

81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningen på energiforskning och investeringsprogram (avsnitt 12.3).
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utfasning av olja och kol i industrin.
83. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om energirådgivning och energieffektivisering (avsnitt 12.4).

2008/09:C448 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett nytt teknikneutralt stöd för energieffektivisering inom bostadssektorn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett nytt stöd för fördjupad miljö- och energiutredning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja installation av solvärme.

2008/09:Fö289 av Karin Svensson Smith m.fl. (mp):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Energimyndigheten i uppdrag att, efter samråd med Svenska kraftnät, analysera energisektorns sårbarhet för framtida extrema väderhändelser som stormar, översvämningar, ras och skred, föreslå åtgärder och särskilt beakta störningar för tredje man.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Svenska kraftnät i uppdrag att analysera hur förändrade tillrinningsförhållanden på grund av klimatförändringar och drift av vattenkraftsystem kan påverka dammsäkerheten.

2008/09:MJ457 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genom ägardirektiv säkerställa att Vattenfall AB bygger laxtrappor eller andra fungerande fiskvandringssvägar.

2008/09:MJ459 av Lars Ohly m.fl. (v):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU:s forskningsmedel för kärnkraft och fossil energi fasas ut och ersätts med forskning om förnybar energi.

2008/09:N201 av Nina Larsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om 5 a § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.

2008/09:N204 av Sten Bergheden (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att öka produktionen av svensk kärnkraftsel i syfte att trygga en långsiktig och stabil energiförsörjning för Sverige.

2008/09:N208 av Lars Tysklind (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att olika typer av förnybara energikällor bör jämsställas.

2008/09:N226 av Bertil Kjellberg och Lena Asplund (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om byggande av kärnkraftverk.

2008/09:N230 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om långsiktiga spelregler i energipolitiken.

2008/09:N244 av Elisabeth Svantesson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förändra ägarstrukturen av kärnkraften.

2008/09:N245 av Elisabeth Svantesson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inställande av kärnkraftens utbyggnad.

2008/09:N250 av Carina Hägg och Thomas Strand (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nedgrävning av Sydlänken.

2008/09:N256 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en energipolitik för att bryta oljeberoendet.

2008/09:N263 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ny teknik bör användas vid byggandet av Sydlänken.

2008/09:N296 av Nils Oskar Nilsson och Isabella Jernbeck (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för en utökad användning av kärnkraften.

2008/09:N323 av Kent Persson m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Vattenfall i ägardirektiven tydligt ska styras mot att öka sina investeringar i förnybar energi.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Vattenfalls internationella verksamhet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta initiativet till en utredning om hur en del av Vattenfalls vinst ska reserveras för en fond.

2008/09:N327 av Hans Stenberg och Jasenko Omanovic (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svensk basindustris behov av ansvarsfull och långsiktig energipolitik.

2008/09:N332 av Hans Stenberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om effektiv energipolitik.

2008/09:N338 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning:

(tabellen med förändringar är utelämnad här)

2008/09:N355 av Peter Jonsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda Vattenfall vid eleffektiviseringar inom industrin samt att Vattenfall ska förbli helägt av staten.

2008/09:N374 av Kent Persson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av statligt stöd i form av både en miljöteknikfond och ett centrum för energieffektivisering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en miljöteknikfond i stället för ett särskilt energiteknikanslag.

2008/09:N375 av Kent Persson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kärnkraftens undanträngande av alternativen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avvecklingen av kärnkraften och Sveriges roll i att begränsa den i världen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elöverskottet och avvecklingen av kärnkraften.

2008/09:N376 av Kent Persson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsning på energieffektiviseringar m.m. för att minska energiförbrukningen i bostäder och lokaler.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att ett centrum för energieffektivisering inrättas.

2008/09:N398 av Lage Rahm m.fl. (mp):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning:

(tabellen med förändringar är utelämnad här)

2008/09:N409 av Peter Hultqvist m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Vattenfalls roll i energipolitiken.

2008/09:N430 av Tomas Eneroth m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Vattenfall ska ha en ledande roll i energiomställningen i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Vattenfall ska vara en strategisk partner till basindustrin.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska klarlägga och förtydliga innebörden i Vattenfall AB:s uppdrag och därigenom minska utrymmet för olika tolkningar.
16. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 21 Energi enligt uppställning:

(tabellen med förändringar är utelämnad här)

2008/09:N440 av Tina Ehn m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regering och riksdag bör slå fast som mål: minst 10 TWh biogas till 2015.

Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för 2009 under utgiftsområde 21 Energi

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag (ramanslag)	Regeringens förslag	Avvikelser i förhållande till regeringens förslag		
		slag	(s)	(v) (mp)
1:1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	150 249		
1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140 000	+100 000	-140 000
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	115 000	-115 000	+100 000
1:4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	70 000		
1:5	Energiforskning	1 146 609	+200 000	
1:6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	219 000		
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	50 000		
1:8	Stöd för energinvesteringar i offentliga lokaler	300 000		-300 000 +50 000
1:9	Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m.	330 500		-330 500 +11 000
1:10	Stöd för installation av solvärme	24 000		-24 000 +75 000
1:11	Stöd för installation av energieffektiva fönster m.m. i småhus	80 000		-80 000
1:12	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	85 975		
1:13	Energiteknik	100 000	-100 000	+50 000
Nytt	Fasa ut olja och kol i industrin		+100 000	
Nytt	Testmarknader för ny energiteknik		+135 000	
Nytt	Centrum för energieffektivisering		+1 174 500	
Nytt	Miljöteknik		+350 000	
Nytt	Garantiprissystem			+20 000
Nytt	Investeringsstöd för energieffektivisering			+500 000

Anslag (ramanslag)	Regeringens för- slag	Avvikelser i förhållande till regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
Nytt	Fördjupad utvärdering och analys av energianvändning i bostadssektorn				+280 000
Summa		2 811 333	+320 000	+550 000	+1 086 000

BILAGA 3

Utskottets förslag till anslag för 2009 under utgiftsområde 21 Energi

Företrädarna för (s), (v) och (mp) har avstått från att delta i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 1–3)

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag (ramanslag)		Utskottets förslag
1:1	Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	150 249
1:2	Regionala och lokala insatser för energieffektivisering m.m.	140 000
1:3	Insatser för uthållig energianvändning	115 000
1:4	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	70 000
1:5	Energiforskning	1 146 609
1:6	Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket	219 000
1:7	Planeringsstöd för vindkraft m.m.	50 000
1:8	Stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler	300 000
1:9	Stöd för konvertering från direktverkande elvärme m.m.	330 500
1:10	Stöd för installation av solvärme	24 000
1:11	Stöd för installation av energieffektiva fönster m.m. i småhus	80 000
1:12	Energimarknadsinspektionen: Förvaltningskostnader	85 975
1:13	Energiteknik	100 000
Summa		2 811 333